№ 36 · Cena 20 groszy. · „CZENSTOCHOWER CAJTUNG"

Biblj. Jagiellońska Kraków Św. Anny 19

צייטונג טשענסטאכאווער

Piątek 4 września 1936

ליכט-צינדען 6.05

פרייטאג פ׳ תבא י״ז אלול תרצ״ו

קליינהענדלער, מארקשטעהער און פאלקס-מענש!

10 חילסט, אז דיינע בעדערפנישען זאלען ווי געהעריג פערטיידיגט ווערען, — שטים פאר דער ליסטע נר. **10**

5 אונזערע קאנדידאטען: ד״ר גרשון שאפער, יהושע שטרוים, יצחק חיין א. אנד. וועלען אין דער קהלה קעמפען פאר די ברייטע יודישע פאלקס - מאסען, ארבייטענדיגע אינטעליגענץ — און פאר א דעמאקראטיש-וועלטליכער קהלה

אלע וועלען זיי דעריבער שטימען פאר דער „פועלי-ציון"-ליסטע **5**

15 אויף דער **ליסטע פון מזרחי נר.** פיגורירען די ענערגישסטע היגע בעקאנטע כלל-טהוער, וועלכע זענען די בעסטע גאראנטיע, אז אלע בעדעוטנישען פון היגען יודישען צבור וועלען דורך דער קהלה עהרליך און אויפריכטיג בעזארגט ווערען. **15**

שטימט אלע פאר דער ליסטע פון רעליגיעז-נאציאנאלען יודענטום נר. 15

מארגען, שבת פ׳ תבא ארדענט איין דער וואהל-קאמיטעט פון מזרחי

2 גרויסע וואהל-מיטינגען

11 א זייגער פארמיטאג, פונקט., אין מגיד׳ס שוהל, קאטעדראלנא 10

4 א זייגער נאכמיטאג אין מזרחי-לאקאל, אלעע 10.

עס וועלען רעפערירען דער יו״ר פון מזרחי בעוואוסטער מטיף ר׳ **יוסף שמעון קאבלינץ,** די חברים **ש. גאלדשטיין, ח. וועקסלער, אליעזר קונסענס** און אנד.

אויך דער מיטגליד פון אקציאנס-קאמיטעט, פיהרער פון הפועל-המזרחי אין א״י, טאלאנטפולער רעדנער

ח׳ ש. ז. שרגאי פון ירושלים **15**

וועט רעפערירען א. ד. ט. **„א״י אין די שווערע טעג".**

חברים, סימפאטיקער און אלע רעליגיעז-נאציאנאלע יודען מוזען אונבעדינגט זיין אנוועזענד.

איינגאנג פריי פאר וואהל-בערעכטיגטע.

אין דער שפיץ פון דער ליסטע נר. 11

געפונען זיך:

פרעזעס פון דער קהלה

יעקב ראזענבערג

פרעזעס פון דער גמילת-חסד-קאסע

אדוו. מ. קאנארסקי

פרעזעס פון „תומכי עניים"

בעריל באטשאן

אויף דער ליסטע פון פיגורירען: **פרעזעס ש. ביעמיראווסקי, אינג. פייגין, ד״ר טארבעטשקא, יעקב קראמאלאווסקי, מ. רוזשעוויטש,** פראפ. ווייגבערג, ה. הערצבערג, מ. כראפארט, ש. יאזשאמבעק, אליהו איצקאוויטש און אנד., וועלכע זענען בעקאנט אגס די עהרליכסטע און ענערגישסטע היגע כלל-טהוער. מיט כבוד און ווירדע וועלען זיי פערטיידיגען די אינטערעסען פון די יודישע פאלקס-מאסען אין דער קהלה. פאר אנ׳עהרליכער און רציאנעלער ווירטשאפט אין דער קהלה, פאר א ברייטער טעטיגקייט אויפ׳ן געביעט פון סאציאלער הילף וועלען קעמפען די אויסגעפרובטע געזעלשאפטליכע עסקנים, וואס קאנדידירען אויף דער ליסטע נר. **12**

שטימט דאריבער פאר׳ן נאציאנאל-ציוניסטישען בלאק נומ. **12**

אלע שטימען צו דער קהלה פאר דער **האנדווערקער-ליסטע**

אונזערע קאנדידאטען זענען:

דזיאלאווטש דאניעל, דזיאלאווסקי אברהם, גראנעק ישעיהו, גאלדבערג יוסף, פייגענבלאט מאיר, בלום מענדיל. **13**

Wszystkim, którzy zechcieli wziąć udział w oddaniu ostatniej posługi **Matce** naszej

b. p. **RELI HAFTKE** urodzonej HAMBURGER

i okazali swoje współczucie w tak ciężkiej chwili składają serdeczne podziękowanie

DZIECI

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער מיטגליד

ה׳ אדוו. פנחס האפטקא און פאמיליע

צוליעב דעם טויט פון זיין ליעבע אונפערגעסליכע מוטער

נ״ע רעלא

אונזער לאנגיעהריגע מיטגלידערין

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די גבאים, דאס קאמיטעט און מתפללים פון דער שוהל „אהל יעקב" אלעע 4.

Państwu **P. Haftke** oraz **Rodzinie**

wyrażają szczere współczucie

Jakóbowie Goldstein

Pani Dr. LIPIŃSKIFJ oraz całej RODZINIE z powodu śmierci

b. p. MATKI

składają wyrazy najszczerszego bólu i współczucia

Kierownictwo i Opieka Szkół Powszechnych 12, 13, 15.

Sz. Pani **D-rowej Lipińskiej** spowodu śmierci

Jej MATKI

wyraża głęboki żal i współczucie

Personel pedagogiczny I i II półkolonji „Tozu".

מיין טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין איבערגעבענעם געערטען פריינד, אדוואקאט ה׳ **פאוועל האפטקע** צוליב דעם טויט פון זיין ל. מוטער

נ״ע רעלא

בתוך שאר אבלי ציון ינחם.

אברהם ענזעל.

Głęboko wzruszeni zgonem b. p. MATKI Ich

RELI HAFTKE

składamy wyrazy szczerego współczucia Państwu JÓZEFOSTWU BUGAJER oraz pozostałej RODZINIE.

J. Śpiewakowie.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה!

די גבאים פון דער חברה

„סומך נופלים"

מאכען בעקאנט, דאס היי-יאהר ווערט געדאווענט אין די ימים נוראים

מיט די בעסטע בעלי-תפלות

אין זאל פון „מכבי" קאטעדראלנא 13.

בילעטען פאר פרויען און מענער שוין צו בעקומען ביי ה׳ א. שערער, גאריבאלדי 22.

בעמערקונג: ערב ראש השנה וועלען די בילעטען זיין צו בעקומען אין זאל פון „מכבי".

אויפפארדרונג.

דערמיט פארדער איך אויף די פירמע „זאק-לאדי פזשעמיסלאווע" אין די פערזאנען פון די ה״ה נתן ראזענצווייג און יאנעק רייכמאן אין משך פון 3 טעג זיך צו שטעלען מיט מיר פאר א דין-תורה אין ראבינאט אדער צו אנ׳עהרען-געריכט אין סוחרים-פעראיין.

מ. רוסאק, קאטעדראלנא 8.

טליזינו זייערע וואלענע **ט״ק, ציציות, קאפלעך**

גארטלעך, מחזורים, איבערזעצט אויף פויליש, סליחות, חומשים, סידורים, מזוזות, ספרים, מדרש רבה מיט עברי-טייטש, עין יעקב׳ס מיט ע״ט שול-ביכער הע-ברעאישע, פוילישע א. ד. גל.

פראנט געוועלב ב. יאסעלעוויטש

דער חשוב׳ער געזעלשאפטליכער טוערין

פרוי ד״ר ג. ליפינסקא

צום טויט פון **מוטער איהר**

דריקט אויס מיטגעפיהל

יעקב און אסתר ראזינער.

Państwu **J. Frydman**

wyrażają szczere współczucie

Jakóbowie Goldstein

צום פריהצייטיגען טויט פון

נ״ע **גרשון פרידמאן**

דריקען מיר אויס דער פעריתומ׳טער **פאמיליע** ווי אויך אונזער פריינד ה׳ **ישעיהו מיסקע** און **פאמיליע** אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.

יצחק שמעון ניימאן און **פאמיליע.**

דער **פאמיליע פרידמאן** צוליעב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער הייסגעליבטען זוהן

גרשון נ״ע

ווי אויך דער איבערגעבליבענער **פרוי** און דעם פער׳יתומ׳טען **קינד**

דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.

שלמה טשאפניק, פרוי און **קינד**

P. Kierowniczce SZACHERÓWNIE oraz RODZINIE FRYDMAN z powodu śmierci b. p. **SYNA**

składa wyrazy bólu i współczucia

Opieka Szkoły Nr. 13.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד

ה׳ שמואל פיינער און פרוי צוליעב דעם פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכער טאכטער, וואס איז פון זיי אוועקגעריסען געווארען אין בליהענדען עלטער.

נ״ע אינזש. טערעסא

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די גבאים, דאס קאמיטעט און מתפללים פון דער שוהל „אהל יעקב" אלעע 4.

Rodzinie FAJNER

spowodu przedwczesnej śmierci ukochanej Ich Córki i Siostry

b. p. inż. **TERESY** drowej **SZYKIER**

wyrażają szczere współczucie

A. Borzykowscy.

יעקב ראָזענבערג

נישט בלויז ווערטער נאר מעשים

דער יודישער וועהלער לאָזט זיך שוין נישט בעגנוגען מיט בלויזע ווערטער, מיט פּוסטע פראָזען, וועלכע עס שיטען פון אלע זייטען די פאָרשטעהער פון די פערשידענע קאנדידאטען-ליסטעס. דער יודישער וועהלער איז שוין גענוג רייף צו פערשטעהן, אז דאס, וואס א סך זאגען צו פאר די וואָהלען, ווערט גאנץ אָפט נישט דיסקאָנטירט, איז מען דערנאָך נישט מקיים. דערביבער, אויב עס פערלאנגט איצט ווער פון יודישען וועהלער א קרעדיט אויף צו בעקומען זיין שטים, פערטראכט זיך דער וועהלער גוט, ביז ער בעשליסט ביי זיך, צי ער קען יענעם אנפערטרויען זיין שטים, צי יענער פערדינט זיין צוטרוי.

אָנדערש איז אָבער, ווען ס'קומט צום וועהלער א פאָרשטעהער פון א ליסטע, וועמענס קאָנדידאָטען האבען שוין בעוויזען ממשות'דיגע מעשים, וועלכע האבען פאר דער יודישער בעפעלקערונג שוין געבראכט א סך פאָזיטיווע, וועלכע האבען שוין ערפולט די פליכטען, וואס זיי האבען אויף זיך געהאט גענומען—צו אזאלכע קען דער וועהלער שוין האבען דעם פולסטען צוטרוי, פאר אזאלכע גיט ער אָב זיין שטים נישט נאָר מיט א רוהיג געוויסען, נאָר מיט דער גרעסטער סאָטיספאקציע.

ווער האט בעוויזען מעשים און ווער האט זיך פערדינט דעם צוטרוי פון די טשענסטאָכאָווער יודען?

יעדער טשענסטאכאווער יוד, אויב ער וועט דארפען געבען אָנ'ענטפער אָנ'אָביעקטיוון, נישט קיין פּאַרטייאישפערקריפּעלטען, וועט מוזען מודה זיין, אז די פאָרשטעהער פון דער דעמאָקראָטישער גרופּע אין דער קהלה האבען, טראָץ דעם יעצטיגען שווערען קריזיס און טראָץ די שטיינער, וועלכע זענען זיי געלעגט געווארען אויפ'ן וועג מצד די ציוניסטישע און מזרחיסטישע קהלה-פאָרשטעהער, פיעל, זעהר פיעל אויפגעטהון.

סיי דער ווירטשאפטליכער, סיי דער פינאנסיעלער געביעט, וועלכער איז דורך דער פריהערדיגער פערוואלטונג געווארען שטארק פערוואָהרלאָזט, איז א דאנק דער פיהרונג פון דער יעצטיגער פערוואלטונג דערהויבען געווארען צו א געהעריגען צושטאנד און אוועקגעשטעלט געווארען אויף פעסטערע יסודות.

אַלע ענינים, וועלכע געהערען לויט'ן געזעץ צו די קאָמפּעטענצען פון דער קהלה, זענען ערלעדיגט געווארען אָהן שום זייטיגע אָדער פערזענליכע פניות. שטענדיג און ביי אלעם איז נאָר גענומען געווארען אין אָכט די טובה פון כלל, און נישט, ווי עס וואָלטען געוואָלט די פערשידענע פּאַרטיי - קאָכלעפיל — צו מאכען אויס דער קהלה א פּאַרטיי-קרעמיל.

און נאָך א מיסיע, און דאס זעהר א בעדייטענדע, האט אויסגעפיהרט די יעצטיגע קהלה-פערוואלטונג. זי האט געמוזט אויפלעבען די גמילת - חסדים-קאסע, וועלכע די פריהערדיגע פערוואלטונג האט דערפיהרט צו אַזאַ קלאַגסדיגען מצב, אז מעהרערע צענדליגע טויזענדער זלאָטעס, וואס זענען געהאט זיינער צייט צונויפגעזאַמעלט געווארען אין אונזער שטאָדט אָדער צוגעשיקט געווארען דורכ'ן „דזשוינט", זענען צוליעב דער „פיינער" ווירטשאפט פון דער אלטער פערוואלטונג אינגאנצען „פערפרוירען" געווארען און פון דעם אלעם איז געבליבען א פּאַק פּראָטעסטען, וועלכע מען האט איבערגעלאָזט בירושה דער יעצטיגער פערוואלטונג. נאָר אָדאנק דער אונערמידליכער סעטיגקייט פון דער יעצטיגער פערוואלטונג ביי אָנגעשטרענגטער און ברייטער מיטהילף פון אדוו. קאָנארסקי איז געלונגען אויפצורישען די קאסע און ווייטער צו קענען דערהאלטען די עקזיסטענצען פון אסך הונדערטער יודישע פאמיליעס.

בעת דער יעצטיגער קאָדענץ איז ליידער אויך אויסגעקומען זיך צו פערנעהמען מיט אויסערגעוועהנליכע ענינים, וואס האבען געהאט א שייכות מיט'ן אָבהיטען און בעשיצען די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג. און אויך אָט די זעהר ערנסטע און טראַגישע ענינים זענען צוגעפאלען די קהלה - פאָרשטעהער פון דער דעמאָקראטישער גרופּע, וועלכע האבען מיט מסירת-נפש, גאנץ אָפט, ווען ס'האט אפילו זיי אליין געדראָהט דערביי א געפאהר, זיך געשטעלט איבעראל, וואו דאס איז נויטיג געווען און דאס נישט נאָר אין דער שטאָדט גופא, נאָר אפילו אין דער גאנצער טשענסטאכאווער אומגעגענד.

דאס באַגאַטעליזירען די מעשים פון דער יעצטיגער קהלה-פערוואלטונג, ווי עס האבען דאס פערשידענע „טוער", וועלכע האבען אליין גאָרנישט געטהון, נאָר געשטערט אנדערע אין דער ארבייט, וועט נישט בעווייזען קיינעם צו צו פערטומלען און צו שיטען זאָמד אין די אויגען.

דער יודישער וועהלער קען זיך שוין גוט אויף אַזאַלכע שטיק, דער יודישער וועהלער קען שוין אונטערשיידען פון אמת און בלאָף, פון מעשים און פּוסטע ווערטער. און דעריבער, ווען דער יודישער וועהלער וועט זונטאג געהן צו די וואָהלען, וועט ער אבגעבען זיין שטים נישט פאר די פראָזען-שיטער, נישט פאר די, וועלכע ווילען אריינפיהרען בלויז א בלבול המוחות, נאָר פאר די, וועלכע האבען שוין מעשים בעוויזען, און זענען פעהיג צו ווייטערדיגע מעשים. און אָט אַזאַלכע, געמען אין דער שטאָדט גוט-בעקאנטע, נעמען פון מענשען דרייסטע און אונערשראָקענע, ערליכע און געוויסענהאָפטע—בעצירען די ליסטע פון דער דעמאָקראָטישער גרופּע.

אַ שטיקעל אמת.

אלע אָרגאַניזאַציעס און גרופּען,וועלכע געהן צו די קהלה-וואהלען וואונדערען זיך זעהר, וואס ביי אונז האָנדווערקער איז נאָך אַזוי שטיל, וואס מיר מאכען עפּיס גאָרנישט קיין וואהלטאַראַם, ווי די וואהלען צו דער קהלה וואָלטען פאקטיש אונז נישט אינטערעסירט, אינדערצייט, ווען ביי אלע אנדערע גרופּירונגען פערזאַמעלס מען זיך שוין היבשע עטליכע וואָכען.

דער תירוץ איז אַ פּשוט'ער:

די אלע, וואס האבען דורך די 4 יאהר נישט בעוויזען קיין שום פערינטערעסירונג פאר זייערע וועהלער, מוזען היינט פאר די וואהלען מאכען אַ גרויסען רעש, כדי דורך פערשידענע קאָמבינאַציעס און אָפּערטען צו כאפּען נשמות אויף צו בעקומען אַ בענקיל אין דער קהלה און דאס נאָר לשם כבוד.

מיר דיסציפּלינירטע האנדווערקער דארפען נישט מאכען קיין אַגיטאציע-פערזאַמלונגען, ווייל מיר זאָגען נישט צו, נ אָ ר מ י ר ט ה ו ע ן, דאס קענען אָמבעסטען בעוויזען די 4 יאהרא אר-בייט פון אונזערע פאָרשטעהער אין דער קהלה, מיר זענען געווען טעטיג אויף אלע געביעטען, מיר זעגען געשטאַנען אויף דער וואָך פון די האנדווערקער-אינטערעסען נישט בלויז פאר די האָנדווערקער אליין, נאָר אונזערע אויגען און אויערן זענען אויך געווען וואָך פאר די נויטען פון אלע יודישע אָרימע מאסען און פאר די זיפצען און ליידען פון דער פערצווייפעלטער אָרימער יודישער בעפעלקערונג.

מיר קומען נישט נאָך קיין דאָנק צו קיינעם, ווייל דאס איז דער חוב פון אונזערע פאָרשטעהער.

עס קען דעריבער נישט זיין קיין רייד, אז האָנדווערקער זאָלען אוועקגעבען זייערע שטימען פאר מענשען, וועלכע זוכען נאָר כבודים און האבען די גאנצע צייט פאר קיין האָנדווערקער גאָרנישט געטהון. דער יודישער בעל-מלאכה קען שענקען זיין צוטרוי מענשען עהרליכע, אויפריכטיגע, וועלכע האבען פאר זיי אין פערלויף פון די 4 יאהר אסך געלייסטעט אין דער קהלה. און צו וועמען האבען זיך געוואָנדען אלע יודישע וועהלער אין אונזער שטאָדט?

איז דעריבער טאקי נישט קיין וואונדער, וואס די דאָזיגע קאָנדידאטען קאָכען זיך איצט אזוי, וואס זיי זענען מרעיש עולם צו פאָנגען נאָיווע נשמות, כדי ווידער אָבצוגענאָרען דעם עולם, וועלכען זיי האלטען פאר א גולם. אומזיסט איז אָבער זייער טרחה, די טשענסטאכאווער יודען האבען זיך איבערצייגט, וואס פאר א פאָרשטעהער אָט די זענען געווען און אז זייערע בטחות זענען געווען פאלשע, קיינער וועט זיך שוין נישט מעהר לאָזען פערפיהרען פון די דאָזיגע בענקיל-כאָסער ווייל דו לעצטע קאָדענץ האט ענדליך בעוויזען, ווער עס האט געוואָכט איבער די אינטערעסען פון דער יודישער קהלה

א כאַראַקטעריסטישער פאַל:

אויף א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, בעת ס'זענען בעטראכט געווארען בקשות וועגען אזוי-גערופענע „גיכע הילף" („דאָראָזשנאָ פּאָמאָץ") האט זיך א פאָרשטעהער פון „מזרחי" אָבגערופען צו מיר: נישט אנדערש, נאָר אַז מיר זאָלען האבען א מאָנאָפּאָל פון די אָרימע יודען צו פערטיידיגען זייערע נויטען. אָט דאס איז טאקי אמת. זעהענדיג, אז קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט די אומגליקליכע יודען, וועלכע קומען טאָג-טעגליך אין דער קהלה נאָך הילף, האבען מיר טאקי אויף זיך גענומען די מיסיע און גאנצע 4 יאהר פערטיידיגט די אָרימע און נויטבעדערפטיגטע, ווי למשל, דורכרייזענדע, קראנקע, עקסמיטירטע, ווי אויך געלד-שטיצע פאר יודען, ווען זייער עקזיסטענץ-מעגליכקייט איז געהאנגען אין א סכנה.

אין אַלע פאַלען, ביי יעדער געלעגענהייט האבען מיר אונזער חוב ערפילט לגבי דער ברייטער יודישער געזעלשאפט און דאס דאָרף יעדער געדענקען, אז אין געזעלשאפטליכען לעבען אין אונזער שטאָדט האבען ווירדיג און אויפריכטיג רעפּרעזענטירט די יודישע געזעלשאפט די פאָרשטעהער פון טשענסטאכאווער האנדווערקער-פערבאנד.

דניאל דזיאלאָוויטש

פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער קהלה.

שווערע צייטען פאָדערן פעהיגע מענשען, שטימט דערביי בער אויף דער ליסטע נומער

11

שטעהער.

די האנדווערקער - פאָרשטעהער האבען נישט געלאזט אויף הפקר די ארבייט אין דער קהלה, נאָר אנטיילגענומען אין אַלע ענינים און אדורכגעפיהרט אלץ, וואס איז געווען נויטיג פאר דער יודישער בעפעלקערונג. די האָנדווערקער - פערטרעטער אין דער קהלה האבען אָבגעגעבען זייער צייט טאָג-טעגליך און פערטיידיגט די יודישע נויט און ליידען.

די פערשידענע בענקעל - כאָסערס, וועלכע קומען ווידער איצט נאָך שטימען, זענען זיך די גאנצע צייט געזעסען געמיטליך אינדערהיים האבענדיג טענות צו דעד קהלה-מעהרהייט.

און אז מען איז בייז אויפ'ן חזן דארף מען שוין קיין קדושה נישט זאָגען?... און זאָל דאָ געזאגט ווערען דער גאָנצער אמת, אַז ווען גישט די קליינהענדלער - פאָרשטעהער (וואַרשאשאווער 21) און די האָנדווערקער-פאָרשטעהער, טאָ צו וועמען וואָלטען זיך געוואָנדען אלע יודישע וועהלער אין אונזער שטאָדט?

איז דעריבער טאקי נישט קיין וואונדער, וואס די דאָזיגע קאָנדידאטען קאָכען זיך איצט אזוי, וואס זיי זענען מרעיש עולם צו פאָנגען נאָיווע נשמות, כדי ווידער אָבצוגענאָרען דעם עולם, וועלכען זיי האלטען פאר א גולם. אומזיסט איז אָבער זייער טרחה, די טשענסטאכאווער יודען האבען זיך איבערצייגט, וואס פאר א פאָרשטעהער אָט די זענען געווען און אז זייערע בטחות זענען געווען פאלשע, קיינער וועט זיך שוין נישט מעהר לאָזען פערפיהרען פון די דאָזיגע בענקיל-כאָסער ווייל דו לעצטע קאָדענץ האט ענדליך בעוויזען, ווער עס האט געוואָכט איבער די אינטערעסען פון דער יודישער קהלה

א כאַראַקטעריסטישער פאַל:

אויף א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, בעת ס'זענען בעטראכט געווארען בקשות וועגען אזוי-גערופענע „גיכע הילף" („דאָראָזשנאָ פּאָמאָץ") האט זיך א פאָרשטעהער פון „מזרחי" אָבגערופען צו מיר: נישט אנדערש, נאָר אַז מיר זאָלען האבען א מאָנאָפּאָל פון די אָרימע יודען צו פערטיידיגען זייערע נויטען. אָט דאס איז טאקי אמת. זעהענדיג, אז קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט די אומגליקליכע יודען, וועלכע קומען טאָג-טעגליך אין דער קהלה נאָך הילף, האבען מיר טאקי אויף זיך גענומען די מיסיע און גאנצע 4 יאהר פערטיידיגט די אָרימע און נויטבעדערפטיגטע, ווי למשל, דורכרייזענדע, קראנקע, עקסמיטירטע, ווי אויך געלד-שטיצע פאר יודען, ווען זייער עקזיסטענץ-מעגליכקייט איז געהאנגען אין א סכנה.

אין אַלע פאַלען, ביי יעדער געלעגענהייט האבען מיר אונזער חוב ערפילט לגבי דער ברייטער יודישער געזעלשאפט און דאס דאָרף יעדער געדענקען, אז אין געזעלשאפטליכען לעבען אין אונזער שטאָדט האבען ווירדיג און אויפריכטיג רעפּרעזענטירט די יודישע געזעלשאפט די פאָרשטעהער פון טשענסטאכאווער האנדווערקער-פערבאנד.

דניאל דזיאלאָוויטש

פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער קהלה.

חיים וועקסלער.

פאַרוואָס מוז דער „מזרחי" געהן אין דער קהלה?

איך האַלט, אַז עס איז גאָנץ איבריג צו בעטאָנען און בעווייזען דער היגער יודישער בעפעלקערונג וואָסערע שייכות דער „מזרחי" האט צו דער קהלה, — די היגע יודען ווייסען, אז דער מזרחי האט זיך בעטייליגט פאָזיטיוו אין דער קהלה - אַרבייט במשך פון פריהריגע צוויי קאָדענצען, און אויך אין לעצטען קאָדענץ, וואס ענדיגט זיך איצט.

אַזוי, למשל, האט די פּוריגע קהלה נעמאכט דעם וויכטיגען שריט, מיט וועלכען זי איז געווען כמעט די ערשטע קהלה אין פּוילען, וואס זי האט איבערנומען אין איהרע העגד די שחיטה, וועלכער איז געווארען א גרויסער און זעהר וויכטיגער הכנסה-קוואָל פאר דער קהלה, דעקענדיג דעם גרעסטען טייל פון איהרע אויסגאבען, געגעבען די מעגליכקייט צו סובסידירען די וויכטיגסטע היגע יודישע קולטורעלע און פילאנטראָפּישע אינסטיטוציעס און דאביי האט מען אויך געקענט אין אַ גרויסער מאָס פערקלענערן דעם עטאַט, אז די היגע יודען זאָלען נישט זיין צופיעל בעלאַסטעט מיט דעם דירעקטען שטייער.

א אונגעהויער וויכטיגע און ערשטקלאַסיגע בעדייטונג פאַר'ן היגען יודישען צבור האט אָהן שוט ספק די גמילת-חסדים קאסע, וועלכע די פּוריגע קהלה האט געשאפען נאך גרויס מיה און אָנשטרענגונגען.

עס איז גענוג צו בעטאָנען דאס צווישען דער היגער יוד. בעפעלקערונג איז דאמאָלס געזאַמעלט געווארען די סומע פון עטליכע צעהנדליגע טויזענד זלאָטעס, שפּעטער האט געקאָסט גענוג ארבייט אַז דער „דזשאָיגט" זאָל אויך געבען אַזא זעלבע סומע און אזוי-ארום איז צונויפגעשטעלט געווארען די סומע פון 75,000 זלאָטעס פאר דער גמילת - חסדים קאסע, וועלכע עקזיסטירט ביז'ן היינטיגען טאָג און אַ דאָנק וועלכער הונדערטער יודישע פאמיליעס האבען זיך געקענט דערהאַלטען ביי זייער מסחר אָדער מלאכה אין דער שרעקליכער קריזיס-צייט און זענען געבליבען שטעהן אויף די פיס.

די מזרחי - פאָרשטעהער אין דער קהלה האבען זיך אויך געהאַלטען אין פּראָגראם פון מזרחי צו געהן שטענדיג אין שביל הזהב און געפיהרט א פּאָליטיק פון שלום און אחדות צווישען אלע פּארטייען, וואס זענען געווען טערעטען אין דער קהלה, און במשך דער פּוריגער קאָדענץ, וואס איז פערוואלטעט געווארען דורכ'ן מזרחי, האט איך האַלט, אַז עס איז גאָנץ איבריג צו בעטאָנען און בעווייזען דער היגער יודישער בעפעלקערונג וואָסערע שייכות דער „מזרחי" האט צו דער קהלה, — די היגע יודען ווייסען, אז דער מזרחי האט זיך בעטייליגט פאָזיטיוו אין דער קהלה - אַרבייט במשך פון פריהריגע צוויי קאָדענצען, און אויך אין לעצטען קאָדענץ, וואס ענדיגט זיך איצט.

אַזוי, למשל, האט די פּוריגע קהלה נעמאכט דעם וויכטיגען שריט, מיט וועלכען זי איז געווען כמעט די ערשטע קהלה אין פּוילען, וואס זי האט איבערנומען אין איהרע העגד די שחיטה, וועלכער איז געווארען א גרויסער און זעהר וויכטיגער הכנסה-קוואָל פאר דער קהלה, דעקענדיג דעם גרעסטען טייל פון איהרע אויסגאבען, געגעבען די מעגליכקייט צו סובסידירען די וויכטיגסטע היגע יודישע קולטורעלע און פילאנטראָפּישע אינסטיטוציעס און דאביי האט מען אויך געקענט אין אַ גרויסער מאָס פערקלענערן דעם עטאַט, אז די היגע יודען זאָלען נישט זיין צופיעל בעלאַסטעט מיט דעם דירעקטען שטייער.

א אונגעהויער וויכטיגע און ערשטקלאַסיגע בעדייטונג פאַר'ן היגען יודישען צבור האט אָהן שוט ספק די גמילת-חסדים קאסע, וועלכע די פּוריגע קהלה האט געשאפען נאך גרויס מיה און אָנשטרענגונגען.

עס איז גענוג צו בעטאָנען דאס צווישען דער היגער יוד. בעפעלקערונג איז דאמאָלס געזאַמעלט געווארען די סומע פון עטליכע צעהנדליגע טויזענד זלאָטעס, שפּעטער האט געקאָסט גענוג ארבייט אַז דער „דזשאָיגט" זאָל אויך געבען אַזא זעלבע סומע און אזוי-ארום איז צונויפגעשטעלט געווארען די סומע פון 75,000 זלאָטעס פאר דער גמילת - חסדים קאסע, וועלכע עקזיסטירט ביז'ן היינטיגען טאָג און אַ דאָנק וועלכער הונדערטער יודישע פאמיליעס האבען זיך געקענט דערהאַלטען ביי זייער מסחר אָדער מלאכה אין דער שרעקליכער קריזיס-צייט און זענען געבליבען שטעהן אויף די פיס.

די מזרחי - פאָרשטעהער אין דער קהלה האבען זיך אויך געהאַלטען אין פּראָגראם פון מזרחי צו געהן שטענדיג אין שביל הזהב און געפיהרט א פּאָליטיק פון שלום און אחדות צווישען אלע פּארטייען, וואס זענען געווען טערעטען אין דער קהלה, און במשך דער פּוריגער קאָדענץ, וואס איז פערוואלטעט געווארען דורכ'ן מזרחי, האט געהערשט אַ פרידליכע האָרמאָניע און די צוזאַמענאַרבייט פון אַלע גרופּען איז געווען א פּרוכטבאָרע.

און זאָגאר אין דער לעצטער קהלה, אין וועלכער דער שלום איז צושטערט געווארען (איך וויל איצט נישט בעריהרען אין וועמענס שולד) איז פאָרט אַ דאנק דעם אחריות-געפיהל פון מזרחי און זיין שטרעבונג צו שלום, אין קהלה-ראָט נישט פאָרגעקומען קיין ריי-בונגען, און אַלע בעשלוסען זענען כמעט אָנגענומען געווארען איינשטימיג.

מען מעג אויך מיט'ן פולען בעוואוסטזיין צושרייבען דעם מזרחי דאס, וואס פון דער היגער קהלה איז בעזייטיגט געווארען דער אַסימילאַטאָרישער גייסט, וואס האט דאָרט געהערשט אין די אלטע צייטען, און געמאכט דאָרט הערשען דעם ריין נאציאָנאלען יודישען גייסט אין אלע געביטען פון יודישען לעבען. און ממילא וועט אויך דער נאציאָנאל - יודישער גייסט אריינגעדרינגען אין אלע שיכטען פון היגען יודישען צבור, — מיט דעם זעלבען נאציאָנאלען גייסט האבען די מזרחי - מיטגלידער און דער קהלה פערטיידיגט די יודישע אינטערעסען שטאָלץ און ווירדיג אויך כלפי חוץ.

זעהענדיג וואס עס טהוט זיך אָב אויף דער יודישער גאס איז ביים מזרחי ענטשטאנען א מיינונג, אז ער זאָל אינגאנצען נישט געהן צו די וואהלען, אָבער מען האט דאס נישט געקענט ביי זיך פּוזאַ'ן, און בעוואויגען דערצו האט אונז דאָס, וואס מיר האבען מורא געהאט, אז דער נאציאָנאלער באָדען און גייסט, וואס מיר האבען דאָרט אריינגעדרינגען זאָל דורך אנדערע נישט פערנאכלעסיגט און צושטערט ווערען, ווייל מיר ווילען דורכאויס דערהאלטען אין דער קהלה דעם רעליגיעז-נאציאָנאלען גייסט, וואס עס איז די אויפגאבע פון מזרחי, — און אויך זיך צו בעמיהען מיט אלע מענליכקייטען צו בעזייטיגען דעם פירוד וואס הערשט אין דער איצטיגער קהלה, און דאָרט אריינצופיהרען דעם פוירי-גען גייסט פון שלום און אחדות.

די היגע יודען, וואס זענען בעהערשט פון רעליגיעזען און נאציאָנאלען גייסט, און זענען אויך פאר שלום און אַ פרידליכער צוזאַמענאַרבייט פון דער קהלה, דארפען און מוזען דאריבער אומבעדינגט שטיצען דעם מזרחי אין זיינע עהרליכע און אויפריכטיגע כוונות.

פערדעקט נישט דעם אמת!

(דעם ה' לעאָן קאָפּינסקי און זיין גרופּע).

געטריי דעם איינשטימיגען בעשלוס, וועלכער איז דורך אלע פאָרשטעהער פון טשענסטאכאווער יודענטום אָנגענומען געווארען לעצטענס אין דער יודישער קהלה און געמליך, אז ביי די פאָרשטעהענדע קהלה-וואהלען דארף אויסגעמיטען ווערען דעמאָגאָגיע און פערזענליכע אָנגריפען, האָב איך — טראָץ מיין פערביטערונג — נישט דערמאנט ווער עס זענען געווען די פערזאָנען, וואס האבען צושטערט און צובראָכען דעם שוין געהאט געשאפענעם איינהייטליכען ציוניסטישען בלאָק, נאָר כ'האב בלויז אָנגעוויזען פון וועלכער זייט דער דורכברוך איז געקומען.

אויב ה' קאָפּינסקי מיינט, אז מיט זיין תמימות'דיג פרעגען: „ווער האט צובראָכען"? וועט ער פערבלענדען די עפענטליכע מיינונג, האט ער א טעות, ווייל נישט אנדערשוואו ווי אין זיין אָרגאן „אונזער וועג", נאָך מיט 6 וואָכען צוריק, איז געדרוקט געווען אויף דער ערשטער זייט מיין ארטיקעל, אין וועלכען איך האב מיט בעגייסטערונג בעגריסט דעם צושטאנד געקומענעם פעראייניגטען ציוניסטישען בלאָק. פיעל פון אייערע חברים האבען דאן זאָגאר מיר געדריקט די האנד אלס אָנערקענונג פאר דעם צוהעלפען צו שאפען די דאָזיגע פעראייניגונג.

אַז איך בין נישט אויסען געווען „א מין סענסאציע", מוז איך ערקלערען, אז דאס טעלעפאָנירען פון די ה"ה קאָפּינסקי און וואָלף איצעק איז פאָרגעקומען שוין אין לעצטען טאָג פון אריינגעהערשט אַ פרידליכע האָרמאָניע און די צוזאַמענאַרבייט פון אלע גרופּען איז געווען א פּרוכטבאָרע.

און זאָגאר אין דער לעצטער קהלה, אין וועלכער דער שלום איז צושטערט געווארען (איך וויל איצט נישט בעריהרען אין וועמענס שולד) איז פאָרט אַ דאנק דעם אחריות-געפיהל פון מזרחי און זיין שטרעבונג צו שלום, אין קהלה-ראָט נישט פאָרגעקומען קיין ריי-בונגען, און אלע בעשלוסען זענען כמעט אָנגענומען געווארען איינשטימיג.

מען מעג אויך מיט'ן פולען בעוואוסטזיין צושרייבען דעם מזרחי דאס, וואס פון דער היגער קהלה איז בעזייטיגט געווארען דער אַסימילאַטאָרישער גייסט, וואס האט דאָרט געהערשט אין די אלטע צייטען, און געמאכט דאָרט הערשען דעם ריין נאציאָנאלען יודישען גייסט אין אלע געביטען פון יודישען לעבען. און ממילא וועט אויך דער נאציאָנאל - יודישער גייסט אריינגעדרינגען אין אלע שיכטען פון היגען יודישען צבור, — מיט דעם זעלבען נאציאָנאלען גייסט האבען די מזרחי - מיטגלידער און דער קהלה פערטיידיגט די יודישע אינטערעסען שטאָלץ און ווירדיג אויך כלפי חוץ.

זעהענדיג וואס עס טהוט זיך אָב אויף דער יודישער גאס איז ביים מזרחי ענטשטאנען א מיינונג, אז ער זאָל אינגאנצען נישט געהן צו די וואהלען, אָבער מען האט דאס נישט געקענט ביי זיך פּוזאַ'ן, און בעוואויגען דערצו האט אונז דאָס, וואס מיר האבען מורא געהאט, אז דער נאציאָנאלער באָדען און גייסט, וואס מיר האבען דאָרט אריינגעדרינגען זאָל דורך אנדערע נישט פערנאכלעסיגט און צושטערט ווערען, ווייל מיר ווילען דורכאויס דערהאלטען אין דער קהלה דעם רעליגיעז-נאציאָנאלען גייסט, וואס עס איז די אויפגאבע פון מזרחי, — און אויך זיך צו בעמיהען מיט אלע מענליכקייטען צו בעזייטיגען דעם פירוד וואס הערשט אין דער איצטיגער קהלה, און דאָרט אריינצופיהרען דעם פוירי-גען גייסט פון שלום און אחדות.

די היגע יודען, וואס זענען בעהערשט פון רעליגיעזען און נאציאָנאלען גייסט, און זענען אויך פאר שלום און אַ פרידליכער צוזאַמענאַרבייט פון דער קהלה, דארפען און מוזען דאריבער אומבעדינגט שטיצען דעם מזרחי אין זיינע עהרליכע און אויפריכטיגע כוונות.

פערדעקט נישט דעם אמת!

(דעם ה' לעאָן קאָפּינסקי און זיין גרופּע).

געטריי דעם איינשטימיגען בעשלוס, וועלכער איז דורך אלע פאָרשטעהער פון טשענסטאכאווער יודענטום אָנגענומען געווארען לעצטענס אין דער יודישער קהלה און געמליך, אז ביי די פאָרשטעהענדע קהלה-וואהלען דארף אויסגעמיטען ווערען דעמאָגאָגיע און פערזענליכע אָנגריפען, האָב איך — טראָץ מיין פערביטערונג — נישט דערמאנט ווער עס זענען געווען די פערזאָנען, וואס האבען צושטערט און צובראָכען דעם שוין געהאט געשאפענעם איינהייטליכען ציוניסטישען בלאָק, נאָר כ'האב בלויז אָנגעוויזען פון וועלכער זייט דער דורכברוך איז געקומען.

אויב ה' קאָפּינסקי מיינט, אז מיט זיין תמימות'דיג פרעגען: „ווער האט צובראָכען"? וועט ער פערבלענדען די עפענטליכע מיינונג, האט ער א טעות, ווייל נישט אנדערשוואו ווי אין זיין אָרגאן „אונזער וועג", נאָך מיט 6 וואָכען צוריק, איז געדרוקט געווען אויף דער ערשטער זייט מיין ארטיקעל, אין וועלכען איך האב מיט בעגייסטערונג בעגריסט דעם צושטאנד געקומענעם פעראייניגטען ציוניסטישען בלאָק. פיעל פון אייערע חברים האבען דאן זאָגאר מיר געדריקט די האנד אלס אָנערקענונג פאר דעם צוהעלפען צו שאפען די דאָזיגע פעראייניגונג.

אַז איך בין נישט אויסען געווען „א מין סענסאציע", מוז איך ערקלערען, אז דאס טעלעפאָנירען פון די ה"ה קאָפּינסקי און וואָלף איצעק איז פאָרגעקומען שוין אין לעצטען טאָג פון אריינגעבען דער פערטיגע ליסטעס אין דער וואהל-קאָמיסיע, אלזאָ 6 וואכען שפּעטער ווי דער בלאָק איז געהאט געשלאָסען געווארען.

עס פערשטעהט זיך, אז מיר פון דער „יודענשטאָאַטס-פּאַרטיי", רעוויזיאָניסטען און „אלגעמיינע ציוניסטען" גרופּע ב האבען זיך נישט געקאָנט לאָזען מאכען פאַר מאָנעקינס, נאכדעם ווי איהר האט כסדר צוזאַמענגערופען זיצונגען און גערעדט האלבע דיבורים, נישט דערהאלטענדיג דאס, וואס ס'איז איף פריהערדיגע זיצונגען בעשלאָסען געווארען. איהר האט גערופען זיצונגען, אויף וועלכע אלע האבען געווארט 5 שעה און אליין האט איהר זיך אויסבעהאלטען, אזוי אז אפילו אייער חבר ז., וועלכער איז יאָ געקומען אויף דער זיצונג, האט זיך אויפגערעגט און זיך געפיהלט שטאַרק געטראָפען.

ביי אזא טאַקטיק און נאָכדעם ווי מיר האבען געהערט, אז טראָץ דעם בעשלוס פון אלע פראַקציעס, איז ביי אייך דער בלאָק מיט דער סינאָגאָגע אָנ'אָבגעשלאָסענער, האבען מיר מעהר צו אייך קיין צוטרויען נישט געהאט און געהאַלטען פאַר צוועקלאָז מיט אייך אין דער לעצטער רגע מעהר צו פערהאָנדלען.

מיט'ן פערטושען בולט'ע פאַקטען, וועט איהר נישט געווינען די עפענטליכע מיינונג און אודאי נישט פון דער נאַציאָנאלער יודישער בעפעלקערונג.—

מ. רוזשעוויטש.

ישראל פלאַצקער

די בעשרענקטע קאָמפּעטענצען פון די קהלות, און וועמען דאַרף מען וועהלען?

III.

אין פויריגען ארטיקעל האב איך דערמאנט וועגען דער גרויסער עולה, וואס מען איז געגען אונז בעגאנגען מיט דעם, וואס לויט'ן לעצטען קהלות-געזעץ איז די קאָמפּעטענץ פון די קהלות בעשרענקט געווארען ביז א מינימום, עס האט געזאלט הייסען, דאס מען האט די קהלות איבערגעלאזט בלויז די ריין-רעליגיעזע ענינים, אָבער פאקטיש ווערען פון די קהלות-בודזשעטען געמעקט און געשטראָכען זאָגאר פּאָזיציעס פון רעליגיעזע הצ-טרכות'ן, אין וועלכע דער אָדער יע-נער „אורזשענדניק" האלט זיך פאר מעהר בקי און מומחה ווי די קהלה, און עס טרעפט אפילו, אז בנוגע רבנות-וואהלען זאָגט די מאכט איהר דעצידי-רענדע דעה, נישט נעמענדיג אין בע-טראכט אויב דער דעת הקהל איז דער-מיט איינשטימיג.

דאביי מוז מען אָבער מודה זיין, אז ליידער האבען אונזערע „אחינו בני ישראל" א גרויסען חלק אין דעם, וואס די קהלה איז אוועקגעשטעלט געווא-רען אויף דער איצטיגער מדרגה, ווייל, צום בעדויערן, האבען זיך צווישען אונז געפונען פּערזאָנען און זאָגאר גרופּי-רונגען, וועמענס השגה עס דערגרייכט נישט ווייטער און נישט העכער ווי צו ערלעדיגען מיט די רבנים, שוחטים, מקוה וכדומה, איבערהויפּט כדי נושא חן צו זיין אין די הויכע פּענסטער האב-בען זיי געוואלט בעווייזען זייער „לאָיא-ליטעט" און דאביי מיטגעהאלפען אוועק-צונעמען פון איהר דעם אמאָליגען אויטאָריטעט. — מען האט אויך נישט וועניג שיקאָנירט און מיסגעברויכט מיט דעם בעוואוסטען פאראגראף 20, און אזוי האט מען ערנידריגט דעם כבוד פון דער קהלה און געשאפען צו איהר אזא גרינגשעצונג מצד דעם יודישען צבור.

און געגען דעם מוז דורכאויס גע-קעמפט ווערען. מיר מוזען אָנווענדען די גרעסטע בעמיהונגען, אָנשטרענגען אר אונזערע כחות, אז די קהלה זאָל פאקטיש קענען דיספּאָנירען מיט אלע אונזערע יודישע ענינים, אז איהר טע-טיגקייט זאָל ארומנעמען דאס גאנצע יודישע לעבען, מיט אלע קולטורעלע, ערציהערישע, חילאנטראָפּישע און כאַ-יאלע נויטווענדיגקייטען. צוריקגעבען איהר דעם אמאָליגען כבוד און גלאַנץ, אז די זאָל זיין אויך אונזער פאָרשטע-הערין און ווערט זאָגערין כלפי חוץ.

איב מען וויל זיין באמת אָביעק-טיוו און עהרליך קען מען זאָגען, אז דער מזרחי איז דער איינציגער אויף דער יודישער גאס וואס קען צופרידענ-שטעלען אלע יודישע ריכטונגען און גרופּירונגען, ווייל דער פּראָגראם פון מזרחי נעמט פאקטיש ארום אלע פּראָ-גראמען פון אלע ריכטונגען צוזאמענגע-נומען (געוועהנליך אויסער די נישט-עהרליכע און נישט-ריכטיגע), וועלכע האבען א פּאָזיטיווע שטעלונג צו דער קהלה און פערשטעהען איהרע אויפ-גאבען.

איך וויל דאָ נישט דערוועקען די שוין-לאנג בעריהרטע גרונד - פראגע: וואָסערע אינטערעסען האבען אייגע-טליך אין דער קהלה די ווירטשאפטלי-כע ארגאניזאציעס אלס אזעלכע? און וואס האבען אין דער קהלה צו ערלע-דיגען פאר זייערע מיטגלידער אזעלכע ארגאניזאציעס ווי למשל, דער סוחרים-און פאבריקאנטען-פעראיין, די האנד-ווערקער אָדער קליינהענדלער-פעראיי-נען? ווי אויך די קאָמפּליקאציעס, וואס דריינגען ארויס פון דעם: וואס זאל טהון א יוד, וועלכער איז א מיטגליעד פון א פּאָליטישער ארגאניזאציע, זאָגען מיר פון דער אגודה, און גלייכצייטיג איז ער אויך א מיטגליד פון סוחרים-פעראיין, פאר וועלכער ליסטע זאָל ער שטימען, און וואס דארף ביי איהם שטעהן העכער? — ווייל דאס איז א פּראָבלעם, וואס דארף אלזייטיג בע-האנדעלט און אָנאַליזירט ווערען.

דער תמצית פון מיינע ארטיקלען איז:

דער מזרחי האט נישט קיין ענגע פּארטיי-בעגריפען. זיין פּראָגראָם איז דער פּראָגראָם פון כלל ישראל, זיינע אויפגאבען—די אויפגאבען פון גאנצען יודישען צבור—.זיינע ציעלען, זענען די ציעלען פון גאנצען יודישען פאָלק, ממילא וועלען די מזרחי-פאָרשטעהער אין דער קהלה בעהאנדלען מיט דעם גרעסטען ערנסט און ישוב הדעת מיט די עהרליכסטע און ריינסטע כונות. ווייל זיין דעוויז איז צו בעפרידיגן דעם היגען יודישען צבור, אלע היגע יודען, אָהן אונטערשיד פון שיכט און ריכ-טונג, און דאריבער דארף קיין שום אויפריכטיגער און געוויסענהאפטער יוד זיך נישט לאָזען בעאיינפלוסען פון וועלכע ס'איז פּאָטראָטישע פיהרער פון רעכטס אָדער לינקס, נאָר איבער די קעפּ פון זיינע כלומר'שטע פיהרער דארף ער אָבגעבען זיין שטים דער ליסטע וועמענס פאָרשטעהער עס וועלען שטערענדיג ביים קהלה-רודער מיט דער גרעסטער אפּפערוויליגקייט בעפרידיגען די רעליגיעזע-נאַציאָנאַלע, קולטורעלע און סאָציאַלע נויטווענדיג-קייטען פון אלע יודישע ריכטונגען—, די ליסטע פון מזרחי—.

„תל = חיי".

היינטיגע וואך בעגעגען איך א חבר מיט לינק-ציוניסטישע אנשויאונגען און כ'בעגריס זיך מיט איהם מיט אונזער לאָזונג: „תל-חי!". שטענדיג האט מיין דאָזיגער בעקאנטער אויף מיין בעגרי-סונג געענטפערט „שלום!" און היינט האט ער עפּיס אראָבגעלאָזט דעם קאָפּ און ארויסגעזאָגט „תל-חי". באלד הויבט ער אויף שטאָלץ דעם קאָפּ און זאגט צו מיר: יאָ, חבר, „תל חי"; מיר זע-נען שוין אלע תל-חי'ניקעס, מיר זע-נען אלע געווארען רעוויזיאָניסטען. דאס וואס עס טהוט זיך אָב אין אונ-זער הייליג לאנד שוין איבער 4 חדשים גייט אריבער אלע גרעניצען. מיר קא-נען און טאָרען מעהר נישט שווייגען, יודיש בלוט ווערט געגאָסען ווי וואַ-סער, יודיש האָב-און-גוטס געהט אוועק מיט'ן פייער; דער יודישער כבוד, דער יודישער שטאָלץ ווערט געטראָטען מיט די פיס; א סוף מוז דאס נעמען, קיין רעגירונג אין דער וועלט האט נאָך נישט אזוי העסליך אָבגעגאַרט א פאָלק, ווי ענגלאנד האט דאס געטהון בנוגע דעם יודישען פאָלק. אין דעם אלעם, וואס קומט היינט פאָר איז שולדיג ענג-לאנד און אויך די ציוניסטישע עקזע-קוטיווע, וועלכע בוקט זיך פאר דער ענגלישער רעגירונג און שפּילט זיך אין דעלעגאציעס מיט דעלעגאטען, און אויב די עקזעקוטיווע געפונט נאָך נישט פאר נויטיג ענטשידען זיך אקע-גענצושטעלען דער העסליכער פּאָליטיק פון ענגלאנד, דאן מוז דאס גאנצע יו-דענטום ווערען רעוויזיאָניסטען.

אויב די מאנדאט - רעגירונג קען אונז נישט פערטיידיגען געגען די אראַ-בישע באנדעס, נאָר פערקעהרט, די רעגירונג העצט גאָר זיי געגען אונז און שטיצט זיי, וואס ס'איז שוין בולט בעוויזען געווארען, דאן וועלען מיר זיך נעמען אליין פערטיידיגען, מיר יודען זענען נישט קיין פחדנים, מיר חאבען שוין פיעל, פיעל שרעקליכערע צייטען און שונאים איבערגעלעבט. דאס גאנצע יודענטום דארף זיך פער-איינינען אונטער איין פאָהן, שאפען א שטארקע מיליץ, א לעגיאָן. יאָ, זשא-באָטינסקי איז געווען גערעכט, מיר האבען געבויט א הויז אָהן אַ פונ-דאמענט — יעצט פאלט דאס הויז איין.

איהר האט געהערט דעם וועה-גע-שריי פון אונזער אלמיטשקין דיזענ-האָף — ציהט ווייטער מיין פריינד — דאס זענען געווען זשאבאָטינסקי'ס ווער-טער ארויסגעזאגט פון דיזענהאָף'ס מויל; דאס איז זשאבאָטינסקי'ס בלוט און טרערן, ארויסגעריסען פון אונזער דיזענהאָף'ס הארץ. יאָ, אָט דער אל-מיטשקער ליבער דיזענהאָף איז היינט געווארען א הונדערט-פּראָצענטיגער רע-וויזיאָניסט און אָט דער הונדערט-פּראָ-צענטיגער ריינער אמת האט מיך איהם ארויסגערעדט.

איך האָב ווי בעקאנט—אויך ליעב „אביסעל" צו רעדען און האָב צו זייגע רייד געוואָלט צוגעבען וויכטיגע בע-מערקונגען, אָבער מיין ליגק-ציוניסטי-שער חבר האט מיך גאָרנישט געוואָלט צולאָזען צום וואָרט... אָנ'אויפגעקאָכ-טער זאגט ער ווייטער צו מיר: די ציוניסטישע עקזעקוטיווע מיט איהר פּאָליטיק האט באָנקראָטירט און זי מוז און דארף זיך אָבגעבען אין דעמיסיע; די אָנפיהרונג מוזען איבערנעמען פער-זאָנען מעהר ענערגישע שטאָלצע יודען, אָזעלכע וועלכע וועלען נישט צו לאָ-זען צו אזא העסליכען צושטאנד, אין וועלכען דאס יודענטום געפינט זיך היינט אין ארץ ישראל. דער גאנצער יודישער ישוב דאָרף אויפשטעהען גע-גען די אראבישע מערדער און די ענ-גלישע אינטריגאנטען. א סוף מוז דאס נעמען. זאָל די גאנצע וועלט דערהע-רען אונזער וועה-געשריי און די מער-דער זאָלען דערפיהלען אונזער שטאָר-קע האַנד. עס איז פערפאלען, עס איז היינט א צייט, ווען די פויסט זיעגט. דאס שטארקע געדולד האט ביים יודי-שען פאָלק געפּלעצט. דאס אָבזאָגענדיג, כאַפּט מיין מיטשמועסער א קוק אויפ'ן זייגערל, באלד געזעגענט ער זיך מיט מיר מיט'ן אויסרוף: „תל חי!"

ש. ניעמיראָווסקי.

שענהייטס-מיטלען אַמאָל און היינט

אין חדש תחת השמש. ווער ס'רע-כענט, אז די אלע שענהייטס-מיטלען, וועלכע פרויען בענוצען היינט, זענען נישט לאַנג נולד געווארען, דער האט א גרויסען טעות, מיר ווייסען גענוי, אז שוין אין די אלטע רומישע ציי-טען, האבען פרויען בענוצט אַלערליי מיטלען צום פּנים און צו די האָר. מיר ווייסען בלויז נישט אויס וואס די דאָזיגע מיטלען זענען בעשטאנען און די בעשרייבונגען, וואס עקזיסטירען פון יאהר 1796. א געוויסער פּראָנסעט פון פאָריז האט געבראכט צו פערקויפען פערשי-דענע שענהייטס-מיטלען. האט ער דער-צו ארויסגעגעבען א בעשרייבונג, פון וואס ס'בעשטעהן די דאָזיגע מיטלען, וואס ער וויל פערקויפען. אין דער דאָזיגער בעשרייבונג געפונען מיר כמעט די זעלבע מיטלען, וועלכע די פרויען בענוצען היינט.

איינצושמירען דאס פּנים מיט אייער אָדער ארויפצולעגען זיסע אוגערקעס, ווי מ'טהוט דאס היינט, האט מען שוין דאָמאָלס אויך געוואוסט. מ'האט אויס אייער געמאכט א טייגיל מיט גער-שטענמעהל און דערמיט איינגעפּאָקט דאס פּנים איבער נאַכט, אָדער אויף א פאָר שעה אין טאָג. פון זיסע אוגערקעס האט מען בלויז גענומען דעם זאפט און זיך דערמיט געוואשען דאס פּנים.

רויטע פאַרב פאַר'ן פּנים האט מען דאָמאָלס אויך בענוצט. די פאַרב איז געמאכט געווארען פון רויטע בוראָקעס. דערנאָך האט מען זיך אָמעהויבען צו שמירען דאס פּנים מיט פאַרב פון א רויטען פּאפּיר, וואס האט שטאָרק גע-שעדיגט די הויט.

פודער, האט מען פערשטעהט זיך דאָמאָלס אויך בענוצט, אָבער צו מייס-טען זענען עס געווען וואָסערען, מיט וועלכע מ'האט זיך געוואשען דאס פּנים. ווען דאס וואָסער איז טרוקען געווארען, איז געבליבען אויפ'ן פּנים א ווייס מעהל. אין די שענהייטס-סאָלאָנען פון דער גרויסער וועלט, הויבט מען איצט אויך אָן מיט וואָ-סערדיגע פודער, וועלכער זאָל זיין געזונטער ווי אנדערע פודערן.

אודאי האט מען פון מעהליגען פו-דער אויך געוואוסט. מ'האט געהאט פודערן פאַר בלאָסע פּנים'ער אויך פאַר רויטע פּנים'ער.

אויך פון פאַרבען די ברעמען און די האָר האט מען מיט 150 יאָהר צו-ריק געוואוסט. פונקט דיזעלבע מיטלען האט מען געהאט ווי היינט. ס'האט זיך בלויז געענדערט דאס פלעשעלע, דאס סלאָאיקעל, דאס בערשטעלע וכדומה. היינט הייסען זיי נור אָנדערש און האבען שענערע עטיקעטען.

אין יענע צייטען האבען זיך פרויען אויך בלוי געמאכט אונטער די אויגען. זיי זאָלען אויסזעהן אינטערעסאַנטער, פונקט ווי היינט. אָבער פאָר'ן בעסטען מיטעל צו פערשענערן דאס פּנים, האט מען געהאלטען: קאָמילען-טיי, מ'האט געפּאקט דאס פּנים אין געהיצטע גרע-זעלעך פון קאָמילען, מ'האט עס איינ-געוויקעלט אין טיכער איינגעטונקען אין הייסען טיי פון קאָמילען און עס ווייזט אויס, אז ס'איז טאַקי עפּיס ווערט געווען, ווייל דאס דאָזיגע בי-ליגע הויז-מיטעל איז געבליבען עד היום.—

ס'איז כדאי נאָך צו דערצעהלען, אז ביז צום יאָהר 1740 איז אין פיעל לענדער, דערונטער אויך אין עגגלאנד, געווען פערבאָטען „צו פאַרבען דאס פּנים, צו טראָגען פאַלשע אָדער גע-פאַרבטע האָר, צו טראָגען פאַלשע צייהן און אָנצונעמען קינסטליכע מיטלען, בכדי צו פערפיהרען די מענער"...

דערפאַר האט מען די פרויען איינ-געזעצט ביז פינף יאהר אין טורמע און אויב די פרוי האט זיך דערנאָך טאַקי אויך נישט געבעסערט, האט זי, לויט'ן געזעץ, געקענט בעשטראפט ווערען מיט'ן טויט...

אויב דאס האט עפּיס גענוצט, ווייסען מיר עד היום נישט....

ז. האָבער, ווין.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

יודען ס'ברענט א פייער...

אין די קליינע שטעדטלעך, בעת די רבנים האבען געוואָלט אין זייערע דרשות, וועלכע זיי האבען געהאלטען פון צייט צו צייט, מעורר זיין דאס ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

די לעצטע וואָך בין איך געווען אויף א רייהע וואָהל-פערזאמלונגען, אויסגעהערט גאנצע וואָגענס רייד, וועלכע האבען שוין אויף קיינעם נישט געמאכט קיין איינדרוק. אויך פון עולם גופא כאפען זיך ארויס רעדנער, וועל-ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

די לעצטע וואָך בין איך געווען אויף א רייהע וואָהל-פערזאמלונגען, אויסגעהערט גאנצע וואָגענס רייד, וועלכע האבען שוין אויף קיינעם נישט געמאכט קיין איינדרוק. אויך פון עולם גופא כאפען זיך ארויס רעדנער, וועל-ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

די לעצטע וואָך בין איך געווען אויף א רייהע וואָהל-פערזאמלונגען, אויסגעהערט גאנצע וואָגענס רייד, וועלכע האבען שוין אויף קיינעם נישט געמאכט קיין איינדרוק. אויך פון עולם גופא כאפען זיך ארויס רעדנער, וועל-ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

די לעצטע וואָך בין איך געווען אויף א רייהע וואָהל-פערזאמלונגען, אויסגעהערט גאנצע וואָגענס רייד, וועלכע האבען שוין אויף קיינעם נישט געמאכט קיין איינדרוק. אויך פון עולם גופא כאפען זיך ארויס רעדנער, וועל-ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

די לעצטע וואָך בין איך געווען אויף א רייהע וואָהל-פערזאמלונגען, אויסגעהערט גאנצע וואָגענס רייד, וועלכע האבען שוין אויף קיינעם נישט געמאכט קיין איינדרוק. אויך פון עולם גופא כאפען זיך ארויס רעדנער, וועל-ביסעל יודען, האבען זיי זיך בענוצט מיט'ן אויסדרוק „ס'ברענט א פייער". דאס האט געמאכט דעם געהערינען איינדרוק, וואָרום וועלכער יוד האט דאס נישט מורא פאַר קיין פייער, חלילה.

ווען דער רב האט שפּעטער אויפ-געקלערט, וואס ער מיינט מיט דעם „ס'ברענט א פייער", האט זיך ארויס-געוויזען, אז ס'איז נאָר נישט אזוי שרעקליך, אז ס'האט נאָך נאָר נישט אָנגעהויבען צו ברענען, אז דאס פייער בעשטעהט נאָר אין דעם, וואס א יונג מיידעל האט שפּאַצירט מיט א בחור אָ'ער וואס ביי א יונגע פרוי האט זיך ארויסגערוקט אָביסעל האָר פון אונ-טער'ן שייטעל... דער אויס'שרייי: „יו-דען ס'ברענט א פייער", האט אָבער געמאכט דעם געהעריגען עפעקט.

ס'מאכט נישט מעהר קיין איינדרוק

שטענדיג בעת א וואָהל-אַקציע זענען די פאָרוואָהל-פערזאמלונגען געווען אי-בערמולט פון צוהערער. זיי, די בעזו-כער, האבען נישט געמוזט דוקא זיין אָנהענגער פון דער זעלבער ליסטע, נאָר זייענדיג נייגעריג, זענען זיי גע-קראָכען פון איין פערזאמלונג צו דער אנדערער און אויסגעהערט אלע רעד-נער.

אמת, טאקי, אז צוליב דער גרויסער פרעקווענץ אויף די מיטינגען איז יע-דער וואָהל-קאָמיטעט געווען זיכער, אז זיין ליסטע וועט האבען דעם גרעסטען ערפאָלג, בעריהמענדיג זיך, אז זייערע מיטינגען ווערען מאַסענווייז בעזוכט. היינטיגע צייטען איז דאס אָבער אויך קאָליע געווארען. אויף דעם רוב פער-זאמלונגען, וואס ווערען איינגעאָר-דענט פאַר די קהלה-וואָהלען, קומט זעהר א קליינער עולם, זעלטען ווען ס'איז דאָ מעהר ווי א מנין, גאָר פשוט —דער עולם האט נישט קיין אינטערעס.

מאַר וואס דעם עולם אינטערעסירט נישט צו קומען אויף די וואָהל-פער-זאמלונגען געהען אָרום צוויי נוסחאות: נוסח איינס, אז דעם עולם אינטערע-סירען נישט קיין וואָהלען, און דאס וואס זיי וועלען הערען אויף די פער-זאמלונגען געהט זיי אָן ווי דער פּאָרא-יאהריגער שניי. די היינטיגע צייטען זענען אזוי קאָטאָסטראָפאַל, אז קהלה-וואָהלען האט נישט קיין שטאַרקע בע-דייטונג. א צווייטער נוסח זאגט אָבער, אז דער עולם איז צופיעל בעוואוסט-זיניג, יעדער האט זיין אויסגעארבייטע מיינונג, פאַר וועמען ער האט צו וועה-לען און ס'איז אָנ'עברה אָוועקצוזעצען זיך אויף עטליכע שעה אויף א פער-זאמלונג און אויסהערען רעדען, אינ-דערציים ווען קיינער וועט זיך סיי-ווי נישט לאָזען אנדערש איבערצייגען, נאָר ער וועט טהון אזוי ווי עס דיקטירט איהם זיין אייגען פעוואוסטזיין.

וועלכער פון די ביידע נוסחאות ס'איז דער ריכטיגער, איז נישט גע-לונגען פעסטצושטעלען. א פאַקט איז אָבער, אז וואָהל-פערזאמלונגען מאכען מעהר נישט דעם אייגדרוק.

מען זידעלט זיך זעהר דעליקאט.

די אלע פּרובען צו געהן מיט אנ-הייטליכע ליסטע צו די קהלה-וואָהלען האבען זיך אויסגעלאָזט מיט גאָרנישט. האבען אָבער די פּאָרטיי-לידער גע-וואָרפען א וואָרט, אז קוים איז נישט ריגס שטאַרבען, צדיקים געהען אָוועק פון דער וועלט, און איבער וועמענס זינר? !—שרייען אויס די דאָזיגע נשמה-כאפּער.

ס'איז אָבער שווער צו גלויבען, אז אין די היינטיגע צייטען, זאָלען זיך נאָך געפונען אזעלכע נאָראָנים, וואס זאָלען זיך לאָזען כאפּען אויף דער וועגדקע פון אזא באנאל און אָבגע-לעבט מיטעל, ווי. „געוואָלד, יודען, ס'ברענט א פייער"...

ס'מאכט נישט מעהר קיין איינדרוק

שטענדיג בעת א וואָהל-אַקציע זענען די פאָרוואָהל-פערזאמלונגען געווען אי-בערמולט פון צוהערער. זיי, די בעזו-כער, האבען נישט געמוזט דוקא זיין אָנהענגער פון דער זעלבער ליסטע, נאָר זייענדיג נייגעריג, זענען זיי גע-קראָכען פון איין פערזאמלונג צו דער אנדערער און אויסגעהערט אלע רעד-נער.

אמת, טאקי, אז צוליב דער גרויסער פרעקווענץ אויף די מיטינגען איז יע-דער וואָהל-קאָמיטעט געווען זיכער, אז זיין ליסטע וועט האבען דעם גרעסטען ערפאָלג, בעריהמענדיג זיך, אז זייערע מיטינגען ווערען מאַסענווייז בעזוכט. היינטיגע צייטען איז דאס אָבער אויך קאָליע געווארען. אויף דעם רוב פער-זאמלונגען, וואס ווערען איינגעאָר-דענט פאַר די קהלה-וואָהלען, קומט זעהר א קליינער עולם, זעלטען ווען ס'איז דאָ מעהר ווי א מנין, גאָר פשוט

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

ווי אַזוי?

נעכט אין בעלאָגערטען ירושלים

שילדערונגען פון היינטיגען לעבען אין ארץ־ישראל

פון ב. טמאליאר

זיבען א זייגער פאַרנאכט ווערט אין ירושלים שטיל. די שטאדט מיט איהר גאנצער פיעלפאַרביגקייט ווערט מיט אַמאָל אָבגעשטאָרבען.

זיבען א זייגער פאַרנאכט פאַנגען זיך אָן די „פערבאָטענע שעה'ן".

נאָך מיט א האלבער שעה פריהער לאָזען זיך אַראָב די אייזערנע טירען איבער די געשעפטען, שווערע שלעסער ווערען אויף זיי אויפגעהאָנגען ווען די זון רויטעלט זיך נאָך אויפ'ן מערב. מענשען איילען זיך אהיים אין די ברוין־גאָלדיגע שעה'ן וואס איילען זיך פרייטאג צו קבלת־שבת. קיינער פון די זינקענדיגע פאַרנאכטען, ווי פרומע יודען, וויל נישט פערשפּטיגען, קיינער וויל נישט ברעכען דעם שוועלען געזעץ פון דער פאָליציי שעה, קיינער וויל נישט נעכטיגען די נאָכט אין דער כמורנער ירושלים'ער טורמע.

זיבען א זייגער פאַרנאכט מוזען אלע שוין זיין ביי זיך אין דער היים, אָבגעשלאָסען אונטער'ן שלאָס און ריגעל.

יונגע מענשען, אזעלכע פאַר וועמען דאס זיצען אין דער היים איז ווי זיצען אונטער אַרעסט, זיי פערשעלטען די דאָזיגע „פערבאָטענע שעה'ן" וואס בערויבען זיי פון די שעהנע, לבנה'דיגע זומער אָוועגדען. מיטעליעהריגע מענשען פיהלען זיך אויך נישט איבעריג גליקליך. דאס גאנצע אָבשליסען זיך אין דער היים ווייעט מיט אזא מרה־שחורה, מיט אזוי פיעל מלחמה־שטימונג, מיט אזא יאוש און פעסימיזם.

סוחרים,—יודישע, נאַטירליך, ווייל די אראבישע שטרייקען,—שפּאַצירען אהיים מיט די שליסלען פון זייערע נעשעפטען, אין קעשענע, און זיפצען און קלאָגען זיך:

„אזא נזירה, אזא אומגליק!!"

פאַר דעם יודישען מסחר אין ירושלים זענען די פערבאָטענע שעה'ן ווירקליך אַן'אומגליק. יודען אין ירושלים זענען איינגעוואוינט צו קויפען אין די קיהלע אָוועגדען מעהר, ווי אין די הייסע שעה'ן פון טאָג; זיי זענען איינגעוואוינט צו זיצען די אָוועגדען אין די קאַפע הייזער, צו געהן אין קינאָ, צו בעגעגענען זיך מיט פריינד און בעקאנטע.

איצט איז דאס אַלץ אונמעגליך. פערשוואונדען איז איצט דאס פרעהליכע לעבען פון ירושלים און פאַראַליזירט איז אויך געווארען דאס האַנדעלס לעבען.

זיבען א זייגער פאַרנאכט ווערט אַלץ טויט!

די קינאָס זענען שוין באלד צוויי חדשים געשלאָסען אין ירושלים, און קיינער ווייסט נישט, ווען זיי וועלען זיך עפענען. די לאנגע שורות שפּאַצירענדע יוגענד זענען שוין וואָכענווייז פערשוואונדען און קיינער ווייסט נישט, ווען מען וועט זיי זעהען נאָך אַמאָל. בענקענדע נשמות זיצען אָבגעשלאָסען אין זייערע הייזער אין די ליכטיגע זומערדיגע אָוועגדען און קענען זיך קיין עצה נישט געבען. ווייטער פון זייערע אייגענע באַלקאָנען קענען זיי זיך נישט ווייזען. ווייטער פון דער טהיר פון זייער הויז קענען זיי נישט ארויסגעהן.

אויף רחוב יפו, ביים ראָג פון קאַפע „וויען" אין סאַמע יודישען צענטער ירושלים, דאָרט קען מען נאָר זעהען, נאָך זיבען א זייגער פאַרנאכט, א קליינע גרופּע מענשען, וואס מען קען זיי אַלע איבערצעהלען אויף די פינגער.

דאס זענען די „גליקליכערע" עלעמענטען פון ירושלים. יענע, וואס האבען ספּעציעלע ערלויבנישען ארומצוגעהן אין די גאַסען ביינאכט, ווען אנדערע מוזען זיצען אבגעשלאָסען אין הויז.

א קליינע גרופּע קאָרעספּאָנדענטען, א פאָר דאָקטוירים און א פאָר יודישע רעגירונגס בעאמטע דאס איז די גאנצע גרופּע. פאַר זיי, זענען די גאַסען אין ירושלים אָפען ווי אין די גוטע נאָרמאַלע צייטען.

אָבער אויך די דאָזיגע גרופּע בלייבט נישט לאַנג אין גאַס. עס איז גאָרנישט אזוי אנגענעהם אַרומצוגעהן אליין אין די גאַסען פון א בעלאָגערטער שטאָדט. גאָרנישט אזוי אנגענעהם און גאָרנישט אזוי זיכער.

בוז־ז־ז!...

דאס פליהט א קויל פון א ביקס ערגיץ אין דער לופט. אין דער שטילקייט פון אָוועגד הערט מען דאס סווישטשען פון דער דורכפליהענדער קויל פונקט ווי זי זאָל דורכפליהען גלייך איבער אייער קאָפּ.

קליק קלאַק!

א שאָס פון א צווייטער ביקס לאָזט זיך הערען אין דער לופטען, און איהר ווייסט, אז ערגיץ, גאנץ נאָהענט, שיסט די פאָליציי זיך איבער מיט אומבעוואוסטע אראבער, וואס שיסען פון זייערע בעהעלטענישען אין דער טונקעלקייט פון אוועגד און ווערען גאָרנישט מיד שיפּענדיג.

מיליטער מיט מאַשין־געוועהר יאָגט זיך אָן פון א זייטיגער גאַס אויף א אויטאָ, שטעלט זיך אָב אויף שנעל, און וויל וויסען:

— פון וואַנען דערטראָגט זיך די שיסעריי?

און נאָך איידער איהר בעווייזט גענוי אָבצושאַצען דעם פלאַץ פון וואַנען די קוילען פליהען, איז שוין דער אויטאָ ווייט אַוועק. אין א פאָר מינוט ארום נעמט איהר פון איהם אָב א גנוייען גרוס:

טיק־טיק־טיק־טיק!

אין קורצער סטאַקאַטאָ שיסט דאס מאַשין־געוועהר, און דער אָבקלאַנג פון דעם שיסען הילכט אָט אין דער שטילקייט פון דער נאָכט אין טעמפּען ווידער־קול ענטפערען די ביקסען מאָנאָטאָן אָבער רעגעלמעסיג.

קליק־קלאַק! קליק־קלאַק!

דאס זשומען פון די קוילען איז אזוי נאָהענט, אז נישט ווילענדיג האט איהר דאס געפיהל פון זיך האלטען ביי די פעסטע שטיינערנע ווענד, כדי נישט כאַפּען פון די דאָזיגע קוילען אין קאָפּ אריין.

בוז־ז־ז!...

קליק־קלאַק.

און באלד דער דריבנער ענטפער פון מאַשין־געוועהר:

טיק טיק־טיק טיק.

איהר הויבט אָן ביסלעכווייז זיך צוגעוואוינען צו דער דאָזיגער נאָכט־מוזיק, פערשווינדט די מורא פון כאַפּען א קויל אין קאָפּ, הויבט זיך אָן דער פּראָפעסיאָנעלער נייגיר צו זיין אליין אויפ'ן פלאַץ פון שלאַכט.

און באלד לאָזען זיך די זשורנאליסטען אָוועק אין קליינע אויטאָמאָביל צום פלאַץ פון די שיסעריי, כדי צו זעהן אלץ מיט די אייגענע אויגען כדי צו קענען געבען פון אלץ א גענויע בעשרייבונג.

מיט א שנעלקייט פון 60—70 קילאָמעטער א שעה, יאָגען זיך די אויטאָמאָבילען מיט פערלאָשענעם ליכט צום סאַמע שלאַכט. די גרויסע עלעקטרישע לאָמפּען אין פראָנט פון יעדען אויטאָמאָביל מוזען זיין אויסגעלאָשען. ברענענדע לאָמפּען זענען א גוטער ציעל פאַר דעם שונא'ס קוילען.

די שלאַכטען ארום ירושלים, מעהרסטענס זענען זיי ספּאַראַדישע און ווערען שנעל איינגעשטילט. אלע מאָל מאַכען זיי דעם איינדרוק, ווי די אַראַבער זאָלען איינפאַך לאָזען וויסען, אז זיי עקזיסטירען. אזוי שנעל ווי מיליטער מיט מאשין־געוועהר קומט אָן, דויערט נישט לאנג און די אראבער ציהען זיך צוריק אין זייערע לטכער אין דער טונקעלקייט פון דער נאָכט.

וואָגענדע קאָרעספּאָנדענטען זענען אין ירושלים וואָך ביז אין ווייסען טאָג אריין. וואָגענדע קאָרעספּאָנדענטען טרויען זיך נישט צו געהן שלאָפען ביז נאָך 2 אזייגער ביינאכט.

ביז 2 אזייגער ביינאכט איז די לופט אין ירושלים פול מיט אומרוה, נאָר. ווען עס פאַנגט אָן צו שאַרען אויף טאָג, איז די געפאָהר אריבער.

ביז ארום 2 אזייגער ביינאכט זענען די קאָרעספּאָנדענטען — פונקט ווי די פאָליציי און דאס מיליטער — אויף דער וואָך. אויף קליינע פּריוואטע אוטאָמאָבילען דרעהען זיי זיך ארום איבער דער אלטער און דער נייער שטאָט, כדי צו זיין אויפ'ן פלאַץ שטענדיג און אימער.

אין די שפּעטערע שעה'ן פון די קורצע נעכט ווען זשורנאליסטען בעגעגענען זיך מיט די שווער בעוואָפענטע סאָלדאַטען, זענען די סאָלדאַטען רעדעוודיג און אָפענהערציג, גוטמיטיג דערצעהלען זיי זאכען, וואס די זשורנאליסטען ווילען וויסען, און גוטמוטיג נעהמען זיי מיט אייך א שפּאַציר צום טעלעגראף איבער די שטילע גאַסען פון שטאָדט.

קלאַפּ־קלאַפּ!

דאס קליינע פענסטערל פון די שטאָלענע טירען אין פאָסט־אמט עפענען זיך און א אנ'אויג פון א בעוואָפענטען דיזשוירענדען סאָלדאט קוקט ארויס.

— ווידער א טעלעגראמע?

די סאָלדאטען אויף דער וואָך ביים פאָסט־אמט, אויך זיי קענען שוין יעדען קאָרעספּאָנדענט ווי היימישע מענשען. ברייט עפענען זיי דערפאר די שטאָלענע טיר אין פערשליסט זיך מאָמענטאל הינטער אייך אזוי שנעל ווי איהר זענט אינעווייניג.

אינעווייניג אין פאָסט־אמט, איז ווי אין אַ לאָגער אויף אַ שלאַכט־פעלד. אויסגעצויגען אויף זייערע שטרויענע מאַטראַצען, אין פולער אונים־פאָרם, ליגען די סאָלדאטען און כאַפּען א דרימעל, גרייט צו יעדער סעקונדע זיך אויפצוכאַפּען און זיך נעהמען צו די ביקסען. נערוועז גיבען זיי זיך א הויב אלעמאָל, ווען די שווערע טירען אין פאָסט־אמט עפענען זיך אויף סקריפּעניג און דרעהען זיך איס צוריק אויף זייערע שטרויענע געלעגערס, ווען זיי זעהען, אז דער סאָלדאט אויף דער וואָך דארף נישט זייער הילף.

אין די שפּעטע שעה'ן פון דער נאָכט, ווען מען קען שוין זיין מעהר־וועניגער זיכער, אז די נאכט איז ארובער רוהיג, דאן קלויבען זיך אלע פאָסט־אמטען, עפענען זיך אויף סקריפּעדיג די מיליטערישע נאכט־קאַנטינע, וואס ירושלים האט ספּעציעל געעפענט אין די איצטיגע טרויריגע טעג.

די דאָזיגע קאַנטינע איז דער איינציגער פלאַץ אין גאנץ ירושלים, וואו מען קען קריגען א גלאז קאַווע נאָך זיבען אויזייגער פאַרנאכט. דער איינציגער פלאַץ, וואס איז אָפען ביינאכט.

אָנגעלאָדען פון קאָפּ ביז די פיס, זיצען די סאָלדאטען און די פאָליציי־לייט אין זייערע שטאָלענע העלמען און זופען זייער קאַווע און טיילען זיך מיט איינדרוקען וועגען די שיסעריי־ען פון דער נאכט, וועגען די בעפעהלען פון דעם פערגאנגענעם טאָג און וועגען די אויסזיכטען אויף מאָרגען.

ירושלים איז דאן אין טיפען שלאָף, ווען אין פראָנט פון דער מיליטערישער קאַנטינע שטעהן די מיליטערישע אויטאָס, נאָך א נאכט פון וואך און פון שיסעריי־ען. נאָך א שעה און נאך איינע, און די זון וועט זיך יאָווען אין מזרח, און דער טאָג וועט זיך אָנהויבען און מענשען וועלען ארויס צוריק צו זייער ארבייט, און יודען וועלען אויפשטעהן און זיך איילען צו קריגען די נייעס פון די צייטונגען, וואס עס האט פאסירט דורך דער נאכט.

אין יענער שעה פון פארטאָג זיצען די מידע סאָלדאטען, פאָליציי־לייט און קאָרעספּאָנדענטען אין דער מיליטערישער קאַנטינע אויף בן־יהודה גאס און שטעלען מיט זיך פאָר א געמיינזאמע משפחה.

א משפחה, וואס טראָגט אויף זיך דעם יאָך און די דירעקטע געפאהר פון דעם איצטיגען בירגער־קריג אין פאלעסטינא.

דער מזרח הויבט אָן זיך צו רויטלען, די זון פאַנגט זיך אָן צו ווייזען אין דעם יודישען האָריזאָנט, ווערט די קאַנטינע ביסלעכווייז לעדיג. איינציגווייז פאַנגט זיך דער מידער עולם אָן צוגיין ווער אהיים און ווער אין קאַזאַרמע, כדי אויפצושטעהן אויף מאָרגען און ווידער אָנהויבען אנ'אינטענסיווען טאָג פון געפאהר און ארבייט.

— גוד מאָרנינג.

— להתראות!

- אויף ווידערזעהן!

א נייער טאָג קומט אויף ירושלים. וואס וועט דער טאָג ברענגען?

דעליקאט...

די גענעראל־שלאכט.

מאָרגען שבת וועט זיך אָנהויבען די גענעראל־אָפענסיווע. אלץ, וואס איז פאָרגעקומען ביז איצט, וועט זיין א שפּילכעכעל געגען דעם, וואס וועט פאָרקומען מאָרגען.

די 12 ליסטעס וועלען האבען עטליכע צעהנדליג פערזאמלונגען און דאס וואס זיי האבען זיך נישט ערלויבט ביז איצט, וועלען זיי טהון דעם לעצטען טאָג, וויסענדיג אַז מען וועט זיי שוין נישט קאנען אָבענטפערן, אלץ וועט זיין מותר, די חסידים וועלען צוזאָגען עולם הבא און סטראָשען מיט גיהנום, די ציוניסטען — מיט סערטיפיקאטען, די בונדיסטען — מיט א גן־עדן אויף דער ערד! אויף צומאָרגענס נאָך דער סאָציאַלער רעוואָלוציע, אנדערע וועלען ווידער זיך סטארען צו בעוויזען, וואס פאר א שיינע יודען זיי זענען. מיט איין וואָרט — עס וועט זיין דער אמת'ער וואָרט־קאמף.

דאן וועלען פאָרקומען מיבערהאַפּטע פאָרברייטונגען צו דער לעצטער און דעצידירענדער שלאכט, וואס וועט זיך זונטאג דעם 6־טען ווערזשעשען אָבשפּילען אויף די יודישע גאסען פון טשענסטאכאוו.

די שבת'דיגע נאכט וועט זיין א וואָך־נאָכט — דאס וועלען זיך די כלל־טהוער צוגרייטען צו דער לעצטער געגנערל־שלאָכט.

„פאָלקס־פראָנט" און אנדערע פראָנטען.

האבענדיג ערפאהרונג פון די פויריגע קהלה־וואהלען און פון וואהלען צו אנדערע קערפּערשאפטען, ווען א גרויסע צאהל שטימען זענען ביי פערשידענע ליסטעס פערלוירען געגאנגען, האבען די פערשידענע וואהל־קאָמיטעטען געמאכט פערבינדונגס־ליסטעס, אזוי אז די רעשטלעך שטימען זאָלען נישט געהן לאיבור.

איצט זאל מען זעהן, ווער מיט ווען עס האט זיך פערבינדען, ד"ה ווער ס'זענען די ליסטעס, וועלכע האבען געשלאָסען צווישען זיך א טעכנישען בלאָק.

קודם כל מוז דערמאנט ווערען דער טעכנישער בלאָק, וואס איז פאָרגעקומען צווישען גאנצע 4 ליסטעס, און דאס זענען: נר. 10 (קליינהענדלער און מארקשטעהער), נר. 11 (דעמאָקראטישע גרופּע), נר. 13 (האנדווערקער) און נר. 12 (רעוויזיאָניסטען, יודענשטאטלער און קאָמבאטאנטען), דער דאזיגער בלאָק, וואס בעשטעהט פון 4 ליסטעס צוזאמען א טעכנישער בלאָק ווערט אָנגערופען: „דער פאָלקס־פראָנט", ווייל די וועהלער פון די אויבענדערמאנטע 4 ליסטעס רעקרוטירען זיך פון די פאָלקסמאסען און ארבייטענדע אינטעליגענץ. דער דאָזיגער פאָלקס־פראָנט האָפט, ווי איבעראל, צו בעקומען די מעהרהייטס־שטימען פון די יודישע פאָלקס־מאסען, אזוי אז זי זאָל קענען איבערנעמען די „רעגירונג" פון דער קינפטיגער קהלה.

דאן איז געשאפען געווארען א פראָנט צווישען די רעליגיעזע יודען — צווישען די זיך בעקעמפענדע „אגודה" מיט די פילצער.

פאקטיש איז געווען בעשלאָסען, אז אין א פערבינדונגס־ליסטע זאָלען נעהן אַלע דריי רעליגיעזע ליסטעס, דהיינו: אגודה, פילצער און ראדאָמסקער. נאָר היות ווי די ראדאָמסקער האבען ליעב אָבצוטהון שטיקלעך, האבען זיי געווארט ביז דער לעצטער מינוט און זיך גאָר פערבינדען מיט דער „מזרחי"־ליסטע, צו וועלכער עס ציהט זייער הארץ, אזוי אז די „אגודה" צוזאמען מיט די פילצער זענען געבליבען שטעהן פאר א געשעהענעם פאקט און לאין ברירה זיך נאָר אליין געמוזט פערבינדען.

דאן איז נאך געשאפען געווארען א פיערטער פראָנט — צווישען די נומערען 14 און 16.

ווי איהר זעהט, איז כל העורב למינהו — די 10, 11, 12 און 13, וואס בעשטעהן פון די אמת'ע פאָלקס־מאסען, האבען געבילדעט דעם פאָלקס־פראָנט; די ראדאָמסקער חסידים, וואס זענען נישט פליישיג און נישט מיליכיג האבען זיך פעראייניגט מיט די חצי רעליגיעזע און פאָלאָווינע וועלעליכע מזרחים; די פילצער, וואס געהערען אידעאיש צו דער „אגודה", נאָר צוליעב פערזענליכע טעמים געהען זיי מיט בעזונדערע ליסטעס, האבען זיך סוף כל סוף אונטערגעגעבען און זיך פערבינדען אין א טעכנישען בלאָק. און דאס 14־טעל, וואס בעשטעהט פון „נייסטיגע" קרובים פון 16־טעל, האבען זיך אויך פערבינדען מיט אנ'אייגענעם קרוב...

אזוי זעהט אויס דער פאָלקס־פראָנט און די אנדערע פראָנטען.

אויף דער פליש־באנק...

פון די 14 אריינגעטראָגענע ליסטעס איז, ווי בעוואוסט, געפּסל'ט געווארען די ליסטע נר. 8 פון די לינקע פ. צ. אזוי, אז ס'זענען געבליבען אויפ'ן פלאַץ 13 ליסטעס. צווישען זיי איז אויך געווען די ליסטע, וואס איז אריינגעטראגען געווארען דורך די קצבים און האט בעקומען דעם נר. 2. פלוצים, אין דער לעצטער מינוט, ווערט מען געוואויר, אז אויך די ליסטע נר. 2 איז דורך דער אויפזיכטס־מאכט געפּסל'ט געווארען און געבליבען זענען נור 12 ליסטעס.

די 12 ליסטעס — זאָגען א טייל יודען — זענען געגליכען צו די 12 שבטים, וועלכע האבען אמאָל, בעת זיי זענען געקומען אל המנוחה ואל הנחלה זיך אויך נישט געקאנט צוטיילען מיט'ן לאנד און יעדער האט אלץ געוואָלט אַ גרעסערען חלק; נישט דאס בין איך אויסען... איך וויל נאָר דערצעהלען, אַז די קצבים האבען נישט קיין מזל מיט זייער ליסטע. ס'איז געווען טשעקאווע צו זעהען, ווי אזוי די קצבים וועלען אריינפיהרען זייערס א פאָרשטעהער אין דער קהלה אריין און דערווייל זענען זיי נעביך געבליבען — אויף דער פליש־באנק...

צוריק אין חדר אריין

אָבגעהוליעט גאנצע צעהן וואָכען, רופט מען די ווייסע חברה־ניקעס צוריק אין חדר אריין, גענוג געפרוזשניעוועט, געווען הפקר, ווי דער ווינד אין פעלד; איצט מוז מען זיך צוריק איינשפּאַנען און אָוועקזעצען אויף דער שול־באַנק לערנען תורה.

מילא, וועגען די קינדער, וועלכע האבען אין משך פון די פעריען פערברענגט אויף זומער־וואוינונג אָדער אין קור־ערטער, איז אויסגעזאָרגט; אפילו דאָמאָלס, ווען זיי פערברענגען ביי די למודים, פעהלט זיי גאָרנישט. מיר געהט טאָקי נאָר אין די אָרימע קינדערלעך, וועלכע פערברענגען א גאנץ יאהר אין זייערע אָרימע היימען, אין די דאמות פון זייערע ענגע וואוינונגען, און ווען עס קומען די פעריען, האבען זיי אפילו נישט די מעגליכקייט אביסעל פריי אָבצואָטעמען.

דעם „טאָז", וועלכער אָרדענט איין ביי די גרעסטע אָנשטרענגונגען די האלב־קאָלאָניעס, קומט טאָקי א גרויסען דאנק דערפאַר, וואס ער ניט די מעגליכקייט א פאָר הונדערט קינדער צו געניטען אין משך פון 4 וואָכען פון דער פרייער לופט און פערברענגען קאָלעקטיוו אין א פרייער קינדער־רעפּובליק.

צוויי אָזעלכע סעזאָנען האט דער „טאָז" איינגעאָרדענט אין דעם גרויסען גאָרטען פון פרעזעס ראָזענבערג און איבער 500 אָרימע יודישע קינדערלעך האבען פון די קאָלאָניעס געגאָסען.

30 טויזענד יודען אָהן עין הרע פערמאָגט אונזער שטאדט און פון זיי זענען קוים פערהאָגען עטליכע געצעהלטע מענשען, וועמען ס'געהט אָן דער גורל פון הונדערטער אָרימע יודישע קינדער. אָט די דאָזיגע געצעהלטע איידעלע מענשען האבען איינגעאָרדענט די צוויי סעזאָנען האלב־קאָלאָניעס פאַר די יודישע אָרימע קינדער, כמעט אָהן שום אונטערשטיצונג פון די קאָמונאַלע אינסטיטוציעס.

דער פערוואלטונג פון „טאָז", דער איידעלער פרוי דאָקטאָראָווא ליפּינסקאַ, די עלפערען־קאָמיטעטען פון די דריי יודישע פאָווישעכנע־שולען ווי אויך דעם פרעזעס ראָזענבערג קומט דער האָרציגסטער יישר־כח צוליב זייער פערשטענדניש פאַר די נויטען פון די אָרימע יודישע קינדער.

די קאָלאָניעס זענען שוין געענדיגט און א קול־שופר רופט אלע קינדער צוריק צו דער ארבייט, צוריק אין חדר אריין.

לויתן

א. ד'כספא

א כאַראַקטעריסטישע ערקלערונג

אויף דער לעצטער זיצונג פון טשענסטאכאווער שטאדט-ראַט האט אַנ'ענדעק אריינגעטראָגען אַנ'אויסבעסערונג צום פאַרשלאַג פון ר. קאַבילעצקי וועגען געבען ביליגען קרעדיט פאַר האנד-ווערקער, אז דאס דאָזיגע געלד זאָל נור בעשטימט זיין פאַר קריסטען. צו דער אויסבעסערונג האט געפונען פאַר נויטיג צו געבען זיין ערקלערונג דער פיהרער פון די היגע בע-בע, פּראָפ. זביערסקי, אז ער וועט שטימען פאַר דעם פאַרשלאַג מיט דער אויסבעסערונג, דאס הייסט: יודען זאָלען קיין ביליגען קרעדיט נישט בעקומען.

וואָלט ה' זביערסקי זיין ערקלערונג נישט געגעבען, וואָלטען מיר אפשר געוועזען נישט זיכער צו ער איז א ניינציג-אָדער א הונדערט-פּראָצענטיגער אַנטיסעמיט. אויב איהם איז געגאנגען דערין מ'זאָל וויסען, ווער ער איז, האט ער זיינס ערציעלט, מיר ווייסען שוין.

אָבער צו דעם זעלבען ה' זביערסקי האבען מיר א צווייטע טענה. ער האַלט זיך פאַר אַנ'ערליכען מענש (מ'קען זיין א יודען-פיינד און דערביי ערליך). און ווי וועט ער זיך אויסטייטשען דאס גע-מען שטייערען ביי יודישע איגדוסטריע-לער און האנדווערקער און גלייכצייטיג נישט שעמען זיך צו זאגען, אז דאס איז כשר, נאָר דאס זעלבע געלד זאָל ביים פערטיילען דירעקט אויסמיי-דען יודען. איך וואָלט איהם פערשטאַ-נען, ווען ער זאָל זאגען, דאס מ'זאָל פון די יודישע שטייערען, וועלכע די שטאדט בעקומט געבען יודען און פון די קריסטליכע געבען קריסטען; ער וואָלט דערמיט געשאַפען א שיטה, גע-גען וועלכער מיר וואָלטען אזוי ווי אזוי געקעמפט, אָבער פאַר זיין ער-ליכקייט וואָלט ער געוועזען פארטיי-דיגט. פאַרוואָס איך האָב נישט קיין טענה צום ענדעק, וועלכער האט די אויסבעסערונג געשטעלט איז נישט שווער צו פערשטעהן: ער האט דאָך נישט קיין פּרעטענסיע צו ערליכקייט אָדער מענשליכקייט, ער ברויך רע-קלאַמע און דאס איז די ביילינסטע רע-קלאַמע. ה' זביערסקי אָבער איז דאָך דער קעמפער פאַר ערליכקייט און איז דאָך דער פאַרטגעשריטענער וועלט-מענש, פון איהם האט מען געמעגט ערוואַרטען אגדערע מעשים.

דרך אגב וויל איך בעמערקען אונ-זערע פ.פ.ס. פאַרשטעהער, אז אין דעם פאַל האבען זיי געהאנדעלט ווי אמת'ע העלדען: זיי האבען געשוויגען און אלס פּראָטעסט קעגען אזא נידערטרעכטיגער אויסבעסערונג אינגאנצען נישט גע-שטימט. אין נאָמען פון די אלע יודישע מאַסען, וועלכע זענען אין דעם פאַל געטראָפען און אין נאמען פון אלע פּראָלעטאַריער פון דער גאנצער וועלט קומט זיי א טיעפער דאַנק און אַנער-קענונג דערפאַר, וואס זייער פאַרשטע-הער האט נישט געגעבען די זעלבע ערקלערונג, וואס ה' זביערסקי.

דאָ האט געזיעגט די דעמאָקראַטיע.

מ'שטיינס געזאגט!

אַ שטיקעל דין וחשבון

עס שוויבעלט און גריבעלט אין די גאַסען מיט וואָהל-ליסטעס. יעדע ליסטע רעכענט אויס די מעלות טובות פון איהרע קאנדידאטען און אין די פלאַט-פאָרמען זאגט מען צו מכל טוב. איינע בעריהמט זיך מיט איהרע נאַציאָנאַל-רעליגיעזע אויסטהועכצען, אנדערע ווי-דער קומען מיס ריין-רעליגיעזע פאַס-פולאַטען און אזוי ארום ווילען זיי ער-ווערבען די שטימע פון די פשוט'ע וועהלער, וועלכע אָריענטירען זיך נישט אין די אלע פאַרוואָהל-קאַמבינאַציעס פון די פערשידענע פּארטייען.

די דעמאָקראַטישע ליסטע איז די איינציגע, וועלכע טרעט ארויס נישט מיט קיין צוזאגעכצער, נאָר שטעלט פעסט, וואס זי האט שוין געטהון. און ווען מען מאכט דעם דין וחשבון פון דער 4-יאָהריגער קהלה-טעטיגקייט ווייזט זיך ארויס, אז די דאָזיגע גרופּע האט געטחון פיעל מעהר, ווי די אומשטענ-דען האבען ערלויבט.

אויסער דעם, וואס די דעמאָקראַ-טישע פאַרשטעהער האבען געהאט א סך ארבייט ביים סאַנירען די שלעכטע ווירטשאַפט, וועלכע די אלטע פער-וואלטונג האט איבערגעלאָזט און זי פערוואנדעלט אין אַנ'אייראָפּעאישער אינסטיטוציע, האבען זיי ממש מיט מסירות נפש געפיהרט דעם יודישען אָבוועהר-קאַמף, אָבגעשריגען גזירות, וואס שיטען זיך אויף אונזערע קעפּ און אויך געהאָלפען געליטענע און אומגליקליכע.

די קאַנדידאַטען פון דער דעמאָקראַ-טישער ליסטע זענען מענשען שטאָלצע, מוטיגע, וועלכע אָפּפערען זייער לעבען פאַר'ן כלל ישראל, און נאָר אַזאָלכע יודען זענען נויטיג אין די היינטיגע קהלות.

די היינטיגע קהלה קען זיך נישט בעגניגען לאָזען מיט די קאָמפּעטענצען, וואס זענען איהר אָנגעצייכענט לויט'ן סטאַטוט, ווייל דער אָבוועהר - קאַמף איז היינט איינער פון די הויפּט-אויפ-גאבען פון אונזער ארבייט, און ווען מיר קוקען אדורך אַלע פערשידענע ליסטעס, געפונען מיר נישט דאָרט קיין געהעריגע מענשען, וועלכע זאָלען זיין דרייסט און פעהיג זיך צו שטעלען אין דער שפּיץ פון אַט דעם אָבוועהר-קאַמף. אַזאָלכע מענשען פיגורירען נאָר אויף דער ליסטע פון דער דעמאָקראַ-טישער גרופּע.

ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס די דאזיגע ליסטע פון דער דע-מאָקראַטישער גרופּע האט געוואונען די סימפּאַטיע פון די ברייטע מאַסען און אויך פון דער אַרייטענדער אינטעלי-גענץ און זונטאג דעם 6-טען וועזשע-שען וועלען אַלע, דאס גאנצע יודישע טשענסטאכאוו, אָבגעבען זייערע שטי-מען פאַר די פאַרשטעהער פון דער דעמאָקראַטישער ליסטע.

ש.

וואו דאַרפט איהר וועהלען?

זונטאג, דעם 6 ד. ח. דאַרף יעדער יוד ערפולען זיין חוב לגבי דער יודי-שער געזעלשאַפט און געהן צו די קהלה-וואָהלען.

די וואָהלען קומען פאַר פון 8 א זייגער פריה ביז 8 אָוועגד אין די ווי-טערדיגע וואָהל-לאָקאַלען:

1) די איינוואוינער פון די גאַסען: אַלעע, אַלע וואַלנאַשטשי, אַלעע קאַשטשושקי, קאַפּערניק, שלאָנסקע, וואַ-שינגטאָן, פּאַש, כלאַפּיצקי, קורי סקלאַ-דאָווסקע, סאַביעסקי, פּאַדערעווסקי, דעמבינסקי, ה. וואָרנסקי, קאַפּוצינסקע, אַשעכאָווסקי, פולאַווסקי, 1 מאי, סאַ-ווינסקי, שניאַדעצקיך, סולקאָווסקי, זגאַ-די—אין לאָקאַל פון פאַבריקאַנטען און סוחרים-פעראיין, אַלעע וואַלנאַשטשי 3.

2) די איינוואוינער פון די גאַסען: נייער מאַרק, אַלטער מאַרק, מיראָוו-סקע, ווילסאָן, גאַריבאַלדי, ב. יאָסע-לעוויטש, סאַפּאַדעק, אַלשטינסקע, פּטאַ-שע, נאַרוטאָוויטש-מאַרק—אין דער שול „שערי-ציון" אַלעע 1.

סקע, קאָזשע, קרוטקע, קעדרזינסקע, קאָוויע, טאַרטאַקאָווע, רינעק-ווארשאוו-סקי, ראַלניטשע—אין וואָהל-לאָקאַל, ווארשאָווער גאַס 17 (טאַמאַשאָווער שטיבעל).

6) די איינוואוינער פון די גאַסען: נאָדרזשעטנע, גאָרנצאַרסקע, וועסאָ-לע, זלאָטע, באָטשאַניע, אַלשטינסקע—אין בית-המדרש, נאָדרזעטשנע 26.

ס'ווערט בעמערקט, אז די וועהלער דאַרפען האבען ביי זיך א דאָקומענט, וואס שטעלט פעסט זייער אידענטיש-קייט, וועלכען זיי מוזען פאַרשטעלען אויפ'ן פערלאַנג פון דער וואָהל-קאָ-מיסיע, קהלה-פערוואַלטונג און מלוכה-אָרגאַנען.

פון נאַציאָנאַל - ציוניס-טישען בלאָק נר. 12

שבת, דעם 29 ד.ח. 4 נאכמיטאג איז פארגעקומען אין גרויסען לאָקאַל פון די קאָמבאַטאַנטען א מאַסען-מיטינג, איינ-געאָרדענט דורכ'ן נאַציאָנאַל-ציוניסטי-שען בלאָק נר. 12.

דעם מיטינג עפענט ה' מ. כראַפּאָרט, וועלכער פערבעט אין פּרעזידיום פאַר-שטעהער פון אלע גרופּירונגען און ריכ-טונגען, וואס נעמען אנטייל אין נאַציאָ-נאַל-ציוניסטישען בלאָק, ווי: רעוויזיאָ-ניסטען, יודענשטאטלער, קאָמבאַטאַנטען, ברית החיל, בית"ר א. א.

ביי א פול-געפּאַקטען זאַל נעמט דער ערשטער דאס וואָרט פּרעז. רוזיעוויטש, וועלכער ווייזט-אָן אויף דעם מצב, אין וועלכען עס געפינט זיך דאס יודענטום אין פּוילען, די איינציגע טריבונע, וועל-כע איז נאך געבליבען, וואו מען קען זיך נאך פריי ארויסזאגען וועגען אלע אנגעוועהטאַגטע פראַגען איז די יודישע קהלה; דעריבער מוז מען זעהן, אז די פאַרשטעהער אין דער קהלה זאָלען זיין מענשען ווירדיגע און אחריות'פולע לגבי דער געזעלשאַפט. דער רעדנער קומט צום אויספיהר, אז אזעלכע פיגורירען אויף דער ליסטע נר. 12; דעריבער אָפּעלירט ער צו אלע אָנוועזענדע צו שטימען און אָגיטירען פאר דער איינ-ציגער ציוניסטישער ליסטע נר. 12.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך די ה"ה: אינזש. פייגין, מ. כראַפּאָרט, ראזענבלאט, זילבערשאַץ, יאַזשאָמבעק, בעקומט דאס וואָרט צו זיין רעפעראַט דער פּרעזעס פון דער רעוויזיאָניסטישער אָרגאַניזאַ-ציע, דער בעקאַנטער היגער געזעל-שאַפטליכער טהוער, שמואל ניעמיראָוו-סקי. דער רעדנער רעדט-אָרום אלע פראַגען, וועלכע שטעהען אויף דער טאָג-אָרדנונג פון די יודישע אינטערע-סען. רעדענדיג וועגען די צוקונפטיגע אויפגאבען פון דער יודישער קהלה, בעלויכט ער אַלזייטיג דעם גאַנצען קאָמפּלעקס פראַגען, וועלכע מען מוז די נאָהנטסטע טעג שוין אדורכפיהרען. דער רעפעראַט, וועלכער האט זיך געשטיצט אויף זאַכליכע אויספיהרונגען און איז געהאַלטען געווארען אין א שטאַטסמע-נישען טאָן, האט ארויסגערופען גרויס ביייטאל ביים עולם און איז בעשאָנקען געווארען מיט לאַנג-דויערענדע אַפּלאָ-דיסמענטען. עס רעדט נאך דער פּרעזעס פון די קאָמבאַטאַנטען דר. טאַרבעטשקא, וועלכער רופט אלע קאָמבאַטאַנטען דיס-ציפּלינירט זיך צו שטעלען צו דער אַרבייט פאר דער ליסטע נר. 12. ער וואָרענט די קאָמבאַטאַנטען זיך נישט צו לאָזען פערפיהרען דורך מכלומרשטע קאָמבאַטאַנטען, וועלכע פיגורירען אויף אנדערע ליסטעס. דער רעדנער ענדיגט, אז די איינציגע קאָמבאַטאַנטען-ליסטע איז די ליסטע נר. 12, אויף וועלכער עס פיגורירען די אָנפיהרענדע פערזאָ-נען פון די היגע קאָמבאַטאַנטען-בעוועגונג.

דער מיטינג ווערט פערענדיגט מיט'ן בעהערען דורך אויפשטעהן דעם אָנ-דענק פון די געפאַלענע קדושים אין ארץ-ישראל ווי אויך דורכ'ן אָנגהעמען רעזאָלוציעס געגען דער ענגלישער מאַנ-דאַטאָרען מאַכט און וועגען שאפען א יודישען לעגיאָן אין ארץ-ישראל, אין וועלכען די יודישע קאָמבאַטאַנטען און דער ברית החיל שטעלען זייער גרייט-קייט צו פערטיידיגען דאס יודישע האב-און-נוטס אין ארץ-ישראל. צום סוף בעשליסט איינשטימיג דער מיטינג צו שטימען און אָגיטירען פאר דעם נאַציאָ-נאַל-ציוניסטישען בלאָק נר. 12.

אונזער קוזין **יאַנקיל לאַסמאַן** ווי אויך די גאנצע פאַמיליע אין טשענסטאָכאָוו ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב צו זיין חתונה מיט פרל. **סאָניא פיינער**
איידיל און רויזע שייקאָוויטש, וויעלון.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליעבער טאָכטער און שוועסטער
בראָניא יאקובאָוויטש מיט **בנימין שמולעוויטש**
ווינשען א הערציגען מזל-טוב און גליקליכע צוקונפט
מוטער און **ברידער.**

מזל טוב! צו דער תנאים פון אונזער ליעבען זוהן און ברודער מזל טוב!
בנימין שמולעוויטש מיט פרל. **בראניא יאקובאָוויטש**
אונזערע הארציגסטע ברכות.
עלטערן און געשוויסטער, וואָלף טיפענבערג און פרוי, נרשון ראָזענבערג און פרוי.

צו דער תנאים פון פרל.
בראָניא יאקובאָוויטש מיט ה' **בנימין שמולעוויטש**
א הארציגען מזל-טוב און א בליהענדע צוקונפט ווינשען
אברהם קאָפּינסקי אין **פאַמיליע.**

כל הקורם זוכה!
אין דער **שוהל „אהל יעקב"**
1=טע אַלעע 4
איז דאָ צו פערדינגען פלעצער פאַר פרויען און מענער צו דאַוונען די ימים נוראים און א גאַנץ יאהר.
רעפּלעקטאַנטען קענען זיך ווענדען פון זונטאג, דעם 6-טען ווזשעשיען אָן און ווייטער פון 4 ביז 5.30 נאָכמיטאג אין אונזער שוהל.
די פערוואַלטונג.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

מיר מאַכען בעקאַנט, אז פון **דינסטאג** דעם 8 ווזשעשען (כ"א אלול) ווערען פערדינגען פלעצער פאַר מענער און פרויען צו דאַוונען די ימים=נוראים מיט גוטע חשוב'ע בעלי=תפלות

אין די בעקוועהמע זאַלען פון האַנדווערקער=פעראיין, 1 אַלעע №: 12

בילעטען זענען צו בעקומען אין האַנדווערקער-לאָקאַל, יעדען אָוועגד פון 7 ביז 9. צוגענגליכע פרייזען.

חברת „תפארת בחורים".

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

די גבאים פון **בית-המדרש „אהל נחום"** (שטאַדטיש בית-המדרש)

מאכען בעקאנט אז פון **קינפטיגען זונטאג** (פרשת נצבים וילך) אָן ווערען פערדינגען פלעצער פאר מענער און פרויען צו דאוונען די ימים נוראים.

בילעטען זענען צו בעקומען יעדען טאָג פון 4—6 נאכמיטאג אין בית-המדרש ווי אויך א גאנצען טאָג ביים גבאי ה' יצחק בער ראָטבארד אלטער מארק 23.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

דערמיט זענען מיר מודיע, אַז אַזוי ווי אַלע יאָהר אזוי אויך היי-יאָהר

וועט אין אונזער ביהמ"ד **„אגורת ישראל"** קאַטעדראַלנא 13

ווערען געדאַוועגט דזרך בעריהמטע בעלי-תפלות די ימים נוראים ווי אויך סוכות

אַלע פרויען, וואס ווילען זיך פערשאפען פלעצער צום דאוונען ווי אויך די פרויען, וואס ווילען פערהאלטען פאר זיך די פאַראיאָהריגע ערשטער ווערען געבעטען זיך צוצואיילען; ווייל די צאָהל פלעצער איז בעגרעניצט.

יעדען טאָג פון 9—4 נאָכמיטאג קאָן מען קומען אין לאָקאַל פון ביהמ"ד, קאַטעדראַלנא 13, קויפען בילעטען.

ווער דביהמ"ד **„אגודת-ישראל"** אין טשענסטאכאוו.

לשמוע אל הרנה ואל התפילה.

דערמיט זענען מיר מודיע, אז ווי אלע יאָהר ווערען אויך היי-יאָהר פערקויפט

פלעצער פאר פרויען צום דאוונען

אין די ימים=נוראים ווי אויך די גאנצע ימים = טובים און סליחות

אין לאָקאל פון ביהמ"ד **ד„בית=יעקב"** קאַטעדראַלנא 10

וואו עס וועלען דאוונען בעוייהמטע בעלי=תפילות.

די פרויען, וואָס ווילען דערהאַלטען זייערע פאַריהריגע פלעצער ווערען גע-בעטען זיך מקדים צו זיין, כדי זייערע פלעצער זאָלען נישט פערקויפט ווערען

פ. ס.: יעדען טאָג פון 4—10 אָוועגד אמטירט א מיטגליד פון ועד אין לאָקאל פון ביהמ"ד, וועלכער פערקויפט פלעצער, וואס זענען גילטיג א גאנץ יאָהר.

BIBLIOTEKA „NOWOŚCI"
ALEJA 24 (w podwórzu, parter)
zreorganizowana i powiększona poleca w dużym wyborze ostatnie nowości literackie oraz książki dla młodzieży szkolnej.
Opłata miesięczna b. niska.

וואָהל-מיטינגען פון מזרחי

דער וואָהל-קאָמיטעט פון מזרחי אָר-דענט איין מאָרגען שבת, 2 גרויסע וואָהל-מיטינגען, 11 א זייגער פאַרמי-טאג אין דעם מגיד'ס שוהל קאַטעד-ראַלנא 10, און 4 נאָכמיטאָג אין איי-נענעם לאָקאַל אַלעע 10.

אויף די מיטינגען וועלען רעפעריירען דער בעוואוסטער מטיף יו"ר פון מזרחי הר' יוסף שמעון קאַבלינק, און די חברים: ש. גאָלדשטיין, ח. וועקסלער און אנדערע.

ביי געלעגענהייט וועט אויך האלטען א זעהר אינטערעסאנטען רעפעראט דער גאַסט געוועזענער היגער איינוואוינער און איצט מיטגליד פון אָקציאָנס-קאָ-מיטעט, פיהרער פון הפועל המזרחי אין א"י, דער טאַלאַנטפולער רעדנער ה' ש. ז. שרגאי פון ירושלים, וועלכער וועט רעפערירען א. ד. ט.: ארץ-ישראל אין די שווערע טעג—.

עס איגטערעסירט נישט קיין שום ספק, אז דער זעהר וויכטיגער רעפעראט פון איינעם פון די פיהרער פון ארץ-ישראל, וועלכער שטעהט אויך ביים פאַליטישען רודער פון יודישען ישוב. וועט צוצו-הען א גרויסען עולם צוהערער, און אלע יודען וואס די לאַגע אין א"י איז זיי נאָהנט צום הארצען וועלען זיין אָנוועזענד.

די בודזשעט - זיצונג פון שטאָדט - ראַט.

אַנטיסעמיטישער אַריסטריט פון בע-בע-סענאַטאָר זביערסקי.

אויף דער שבת-צו-נאַכטס׳דיגער זיצונג איז בעהאַנדעלט געווארען דער שטאָדטישער בודזשעט, וועגן וועלכען ס׳האט רעפערירט פרעזידענט מאַטאַל. דער היי-יאָהריגער בודזשעט נעהמט ארום 2.690.000 זל. געוועהנליכע און 1.514.000 זל. אויסערגעוועהנליכע אויסגאַבען. אין פערגאַנגענעם יאָהר האבען די געוועהנליכע הוצאות בעטראָפען 3.710.000 זל. די שטאדטישע הכנסות ווערען אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן שטייגענדען ווירטשאפטליכען קריזיס אַלס קלענער און האבען אין פערלויף פון די לעצטע 5 יאָהר זיך פערקלענערט מיט 200 טויזענד זל.

מיט קליינע ענדערונגען נעהמט אָן דער שטאָדט-ראַט דאס רוב פאַזיציעס, בנוגע וועלכע ס׳איז געקומען צו א פערשטענדיגונג אויף דער פינאַנס-בודזשעט-קאָמיסיע. א גרעסערע דיסקוסיע האבען דעריבער ארויסגערופען די שטרייס-פאַזיציעס, וועלכע האבען הויפטזעכליך נוגע געווען יודען. אזוי האט קודם-כל דער פיהרער פון דער ענדעקישער פראַקציע זאַזשעצקי, ווידערהאָלט זיין פאָרשלאָג, וועלכען ער האט שוין געהאַט געשטעלט אויף דער פינאַנס-בודזשעט-קאָמיסיע וועגן שטרייכען די סובסידיעס פאר׳ן זקנים-און יתומים-הויז, אָכראַנקעס און טאַז. דער דאזיגער אַנטיסעמיטישער פאָרשלאָג האט אָנגעטראָפען אויף א געהעריגען ווידערשטאנד מצד די יודישע ראַטמענער, וועלכע האבען אָנגעוויזען, אַז די יודישע וואָהלטעטיגע אינסטיטוציעס ערפילען נאָר אַן׳אויפגאַבע, מיט וועלכער ס׳דאַרף אייגענטליך זיך פערנעהמען די שטאָדטפערוואַלטונג, אַזוי אז דער מאַגיסטראַט טהוט נאָרנישט קיין שום טובה די יודען מיט׳ן געבען זיי די סובסידיעס. בעת דער אָבשטימונג איז דער ענדעקישער פאָרשלאָג אָדורכגעפאַלען.

נאכדעם ווי דער שטאָדט-ראַט בעשטעיגט נאך צוגאַב-פענסיעס פאר׳ן פרעזידענט און וויצע-פרעזידענט לעגט פאָר ראַטמאַן דעפ. קאָבילעצקי אריינצושטעלען אין בודזשעט א סומע פון 15 טויזענד זל. אויף צו שאפען א פאָנד פון אָהיפראָצענטיגע הלוואות פאר קליינהענדלער, האַנדווערקער און אנד. די דאָזיגע סומע זאָל איבערגעוויזען ווערען אין ק. ק. אָ. און מיט׳ן פערטיילען די הלוואות זאָל זיך פערנעהמען א ספעציעלע קאָמיסיע פון 5 פערזאָן, אויסגעוועהלט דורכ׳ן שטאָדט-ראַט.

אין נאָמען פון דער ענדעקישער פראַקציע ערקלערט ר. זאַזשעצקי, אַז זיי וועלען שטימען פאר׳ן דאָזיגען פאָרשלאָג, אויב ס׳וועט צונעגעבען ווערען אַן׳אויסבעסערונג, דאס פון די הלוואות קענען געניסען נאָר קריסטען.

אין דעם מאָמענט שטעלט זיך אויף דער ב.ב.-ראַטמאַן סענאַטאָר זביערסקי און זאָגט, אַז מיט א סאַטיספאַקציע איז ער גרייט צו שטימען פאר׳ן פארשלאג מיט דער ענדעקישער אויסבעסערונג.

די יודישע ראַטמענער פראָטעסטירען דאן שאַרף געגען דער פערגוואַלטיגונג פון די יודישע רעכט, כאַראַקטעריזירענדיג דעם דאָזיגען פאָרשלאָג אַלס א סתירה צו דער קאָנסטיטוציע, וועלכע לויטעט, אַז אַלע אָהן אויסנאַהם ביירגער פון דער מלוכה אָהן אונטערשיעד פון רעליגיע און נאַציאָנאַליטעט, האבען גלייכע רעכט.

סענ. זביערסקי נעמט נאכאמאל דאס וואָרט און וועלענדיג, ווייזט אויס, קאָנקורירען מיט די ענדעקעס, ערקלערט ער, אז דער דאָזיגער פאָרשלאָג איז גארנישט קיין סתירה צו דער קאָנסטיטוציע. דער פרעמיער – זאגט דער רעדנער – וועלכער איז דער היטער פון דער קאָנסטיטוציע, האט זיך עפענטליך ארויסגעזאגט פאר א ווירטשאַפטליכען קאַמף מיט די יודען (געמיינט דעם בעריהמטען „אָוושעם״).

ביים ענדיגען זיין אַנטיסעמיטישע רעדע האט דער ב.ב.-סענאַטאָר נעכאפט שטארקע אָפּלאָדיסמענטען מצד די ענדעקישע ראַטמענער.

עס פערשרייבען זיך נאך צום וואָרט מעהרערע ראַטמענער, דערונטער עטליכע יודען, אבער צוליב׳ן פארשלאג פון ר. זאַזשעצקי ווערט די דיסקוסיע אויבגעריסען. מען טרעט צו צו דער אָבשטימונג; די ראַטמענער דעפ. קאָבילעצקי און ד״ר מיקולסקי פערלאָזען דעם זאַל און דאן ווערט געגען די שטימען פון די יודען און ביים אָבהאַלטען זיך פון די פ. פ. ס. בעשלאָסען די דערמאנטע פאַזיציע מיט׳ן בעדינג, אַז נאָר קריסטען קענען געניסען פון די הלוואות. די אָבגעהאַלטענע שטימען פון די פ.פ.ס. זענען צוגערעכענט נעווארען פאר׳ן פארשלאג.

נאכ׳ן אנגעהמען נאך א רייה אויסבעסערונגען איז דער שטאדטישער בודזשעט ענטגילטיג אָנגענומען געווארען ביי 2.750.000 נעוועהנליכע און 1.551.000 זל. אויסערגעוועהנליכע הוצאות.

דער אַנטיסעמיטישער אַריסטריט פון סענ. זביערסקי האט אין די יודישע קרייזען געמאכט א זעהר שלעכטען איינדרוק און ווערט אויך אין מאַנכע נישט-יודישע קרייזען פערשירענאַרטיג קאָמענטירט.

נעכטיגע פייערליכע תפלה צוליב׳ן אָנהויב פון שול - יאָהר.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָנהויב פון נייעם שול-יאָהר איז נעכטען האלב 10 אינדערפריה פאָרגעקומען אין דער שטאָדטישער שוהל א פייערליכע תפילה, צו וועלכער ס׳זענען געקומען די שילער פון ד״ר אקסער׳ס גימנאַזיום, פון דער האַנדווערקער-שולע, פאָווישעכע און אנדערע שולען.

דער חזן ה׳ כאָלעווא צוזאַמען מיט׳ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. ה׳ ריכגער האבען געזונגען די תפילות און דער דיין ר׳ יוסף פראָקאָש האט געזאגט די געהעריגע קאַפּיטלעך תהילים.

דאן האט ד״ר לייב אַש געהאַלטען א לענגערע רעדע וועגען די אויפגאַבען פון דער שול-יוגעגד און מיט׳ן אָבזינגען דעם פוילישען הימן האט זיך די פייערליכקייט פערענדיגט.

דער אורטייל אינ׳ם פּראָצעס וועגען די טרוסקאָלאַסער געשעהענישען

פערג. מאנטאג און דינסטאג איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען 33 אָנגעקלאָגטע אין די אַנטי-יודישע געשעהענישען אין טרוסקאָלאָס דעם 27 יאַנואַר ה. י.

9 א זייגער אוועגד טראָגט דאס געריכט ארויס פאָלגענדען אורטייל: דער בעשולדיגטער קאָלאָ ווערט פער׳משפט אויף 8 חדשים תפיסה, אַנדערע 28 בעשולדיגטע צו 6 חדשים תפיסה מיט אבלענען דאס אויספיהרען די שטראָף אויף 2 און 3 יאָהר און 4 זענען בעפרייט געווארען.

די ציוויל-מאָהנונג איז אָבגעווארפען געווארען.

פון קאָמיטעט צו בעעהרען דעם אָנדענק פון מאַרשאַל פילסודסקי.

מיטוואך איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון סטאַראסטא ראָגאַווסקי פארגעקומען א זיצונג פון בירגער-קאָמיטעט צו בעעהרען דעם אָנדענק פון מאַרשאַל פילסודסקי אין משענסטאכאוו.

נאך א דיסקוסיע וועגען דעם אופן ווי אַזוי צו בעעהרען דעם אנדענק פון מאַרשאַל זענען פארגעקומען וואָהלען פון עקזעקוטיוו-קאָמיטעט, אין וועלכען עס זענען אריין: דער אָנפיהרער פון דער 7-טער דעוויזיע, גענ. גאַנשאַראָווסקי, סטאַראסטא ראָגאַווסקי, שטאדטפרעזידענט מאַטאַל א.א. מצד דער יודישער געזעלשאפט איז געוועהלט געווארען דער קהלה-פרעזעס ה׳ יעקב ראָזענבערג.

13-טע וואָך פון ל. אָ. פּ. פּ.

אין מאַגיסטראַט איז, אונטער׳ן פאָרזיץ פון סטאַראסטא ראָגאַווסקי, פארגעקומען א זיצונג פון בירגער-קאָמיטעט צו פייערן די 13 טע וואָך פון ל.אָ.פ.פ., וועלכע וועט פארקומען פון 24 ד. ח. ביז׳ן 1 אָקטאָבער.

ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען דער פּראָגראַם פון די פייערונגען און דאן זענען געוועהלט געווארען די געהעריגע קאָמיסיעס. אין די דאזיגע זענען מצד דער יודישער בעפעלקערונג אריין די ה״ה: קהלה-פרעזעס יעקב ראָזענבערג און ווילהעלם זשעריקער.

אַ פערזאַמלונג פון קליינהענדלער.

מאָרגען, שבת 3 נאכמ. קומט פאר אין קליינהענדלער-פעראיין, ווארשאווער שלאָג, אויב ס׳וועט צונעגעבען ווערען אַן׳אויסבעסערונג, דאס פון די הלוואות קענען געניסען נאָר קריסטען.

אין דעם מאָמענט שטעלט זיך אויף דער ב.ב.-ראַטמאַן סענאַטאָר זביערסקי און זאָגט, אַז מיט א סאַטיספאַקציע איז ער גרייט צו שטימען פאר׳ן פארשלאג מיט דער ענדעקישער אויסבעסערונג.

די יודישע ראַטמענער פּראָטעסטירען דאן שאַרף געגען דער פערגוואַלטיגונג פון די יודישע רעכט, כאַראַקטעריזירענדיג דעם דאָזיגען פאָרשלאָג אַלס א סתירה צו דער קאָנסטיטוציע, וועלכע לויטעט, אַז אַלע אָהן אויסנאַהם ביירגער פון דער מלוכה אָהן אונטערשיעד פון רעליגיע און נאַציאָנאַליטעט, האבען גלייכע רעכט.

סענ. זביערסקי נעמט נאכאמאל דאס וואָרט און וועלענדיג, ווייזט אויס, קאָנקורירען מיט די ענדעקעס, ערקלערט ער, אז דער דאָזיגער פאָרשלאָג איז גארנישט קיין סתירה צו דער קאָנסטיטוציע. דער פרעמיער – זאגט דער רעדנער – וועלכער איז דער היטער פון דער קאָנסטיטוציע, האט זיך עפענטליך ארויסגעזאגט פאר א ווירטשאַפטליכען קאַמף מיט די יודען (געמיינט דעם בעריהמטען „אָוושעם״).

ביים ענדיגען זיין אַנטיסעמיטישע רעדע האט דער ב.ב.-סענאַטאָר נעכאפט שטארקע אָפּלאָדיסמענטען מצד די ענדעקישע ראַטמענער.

עס פערשרייבען זיך נאך צום וואָרט מעהרערע ראַטמענער, דערונטער עטליכע יודען, אבער צוליב׳ן פארשלאג פון ר. זאַזשעצקי ווערט די דיסקוסיע אויבגעריסען. מען טרעט צו צו דער אָבשטימונג; די ראַטמענער דעפ. קאָבילעצקי און ד״ר מיקולסקי פערלאָזען דעם זאַל און דאן ווערט געגען די שטימען פון די יודען און ביים אָבהאַלטען זיך פון די פ. פ. ס. בעשלאָסען די דערמאנטע פאַזיציע מיט׳ן בעדינג, אַז נאָר קריסטען קענען געניסען פון די הלוואות. די אָבגעהאַלטענע שטימען פון די פ.פ.ס. זענען צוגערעכענט נעווארען פאר׳ן פארשלאג.

נאכ׳ן אנגעהמען נאך א רייה אויסבעסערונגען איז דער שטאדטישער בודזשעט ענטגילטיג אָנגענומען געווארען ביי 2.750.000 נעוועהנליכע און 1.551.000 זל. אויסערגעוועהנליכע הוצאות.

דער אַנטיסעמיטישער אַריסטריט פון סענ. זביערסקי האט אין די יודישע קרייזען געמאכט א זעהר שלעכטען איינדרוק און ווערט אויך אין מאַנכע נישט-יודישע קרייזען פערשירענאַרטיג קאָמענטירט.

נעכטיגע פייערליכע תפלה צוליב׳ן אָנהויב פון שול - יאָהר.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָנהויב פון נייעם שול-יאָהר איז נעכטען האלב 10 אינדערפריה פאָרגעקומען אין דער שטאָדטישער שוהל א פייערליכע תפילה, צו וועלכער ס׳זענען געקומען די שילער פון ד״ר אקסער׳ס גימנאַזיום, פון דער האַנדווערקער-שולע, פאָווישעכע און אנדערע שולען.

דער חזן ה׳ כאָלעווא צוזאַמען מיט׳ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. ה׳ ריכגער האבען געזונגען די תפילות און דער דיין ר׳ יוסף פראָקאָש האט געזאגט די געהעריגע קאַפּיטלעך תהילים.

דאן האט ד״ר לייב אַש געהאַלטען א לענגערע רעדע וועגען די אויפגאַבען פון דער שול-יוגעגד און מיט׳ן אָבזינגען דעם פוילישען הימן האט זיך די פייערליכקייט פערענדיגט.

דער אורטייל אינ׳ם פּראָצעס וועגען די טרוסקאָלאַסער געשעהענישען

פערג. מאנטאג און דינסטאג איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען 33 אָנגעקלאָגטע אין די אַנטי-יודישע געשעהענישען אין טרוסקאָלאָס דעם 27 יאַנואַר ה. י.

9 א זייגער אוועגד טראָגט דאס געריכט ארויס פאָלגענדען אורטייל: דער בעשולדיגטער קאָלאָ ווערט פער׳משפט אויף 8 חדשים תפיסה, אַנדערע 28 בעשולדיגטע צו 6 חדשים תפיסה מיט אבלענען דאס אויספיהרען די שטראָף אויף 2 און 3 יאָהר און 4 זענען בעפרייט געווארען.

די ציוויל-מאָהנונג איז אָבגעווארפען געווארען.

D. H. FALK

איז צוריקגעקומען

ספעצ. פון אויערען, האַלז און נאָז

2-טע אַלעע 37 №

טעלעפאָן 15-16

נעמט אָן פון 8—10.30, פון 3—4.30 און 7—8

Dr. med.

M. Kohn-Szajnowa

chor. kobiece i akuszerja

POWRÓCIŁA

przyjmuje od 9—10 r. i od 3—6 p. p.

Aleja Wolności 3/5

tel. 18-62.

גאס 21 די לעצטע וואָהל-פערזאַמלונג פון מיטגלידער און סימפּאַטיקער. עס וועלען ארויסטרעטען די ה״ה: דוד פיליפּאָוויטש, א. עפשטיין, י. קעסעלמאַן א. א. קליינהענדלער און מאַרקשטעהער קומט מאסענווייז.

גרויסע רעהיזיאָניסטישע פערזאַמלונג:

שבת, דעם 5-טען ד. ח., 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון בית״ר (אַלעע 40) א גרויסע רעוויזיאָניסטישע מאָביליזאַציע-פערזאַמלונג אין צוזאַמענהאנג מיט די קהלה-וואָהלען, אויף וועלכער אַלע חברים און סימפּאַטיקער מוזען דורכאויס זיין אנוועזענד.

— אַלע געוועזענע בע״מ׳סטען ווערען אויפגעפאָדערט דורכאויס אנטייל צונעמען אין דער פערזאַמלונג. קיין ספּעציעלע איינלאַדונגען ווערען נישט ארויסגעשיקט.

פרעזידענט ווו. זשאַבאָטינסקי אין טשענסטאָכאָוו.

ווי מיר דערוויסען זיך קומט קיין טשענסטאכאוו דער פרעזידענט פון דער „נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע״ ווו. זשאַבאָטינסקי, ער וועט אויפטרעטען אין קינאָ „לונאַ״ מיט א רעפעראט א.ד.ט. „זיין אדער נישט זיין״.

י.ס.א.פ. „פועלי ציון״ (צ. ס.)

שבת דעם 5 ד. ח. 4 אַזייגער נ״מ. קומט פאָר אין זאַל פון „מכבי״, קאַטעדראַלנע 13, א גרויסע פאָלקס-פערזאַמלונג געווידמעט די וואהלען צו דער קהלה.

מיט רעפעראַטען וועגען דער שטעלונג צו די איצטיגע קהלה - וואהלען וועלען ארויסטרעטען די ח״ח: כאַצקיל ראַבינאָוויטש פון ווארשע (רעדאַקטאָר פון „דאָס נייע וואָרט״), ד״ר גרשון שאָפער, יהושיע שטרויס א. א.

היינט, פרייטאג, 9 אָוועגד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל נייער מארק 2, אַ גרויסע מאָביליזאַציע-פערזאַמלונג פון אַלע אָבצווייגונגען פון דער פאַרטיי, ווי: „העובד״, „פרייהייט״, „הפועל״ — געווידמעט די וואהלען צו דער קהלה. ס׳וועלען רעדען די ח״ח: וואַטענבערג, לייביש, וויען, שווארץ א. אנד. — חברים קומט מאסענווייז.

קלאָבוצקער בוליגאַנעס פאַר׳ן געריכט.

דעם 15 מערץ ה. י. האבען עטליכע פאָבאָר - מליכטיגע יונגעלייט, וועלכע זענען מיט עטליכע שעה שפּעטער אָבגעפאָהרען פון קלאָבוצק צום מיליטער זיך שטאַרק אָנגעשיכור׳ט און ארויסגערופען אָוואַנטורעס. ווי געוועהנליך, האָבען זיי אין דער ערשטער רייה געטשעפּעט און געשלאָגען די יודישע דורכגעהער און אויך אויסגעהאַקט שויבען אין די יודישע וואוינונגען.

די כוליגאַנעס האבען אויך בנוגע דער אנגעקומענער פאָליציי זיך בעצוגען אַגרעסיוו און געשטעלט א העפטיגען ווידערשטאנד. דערביי האבען זיך אויסגעצייכענט: בראַניסלאוו יאַגאָדא און בראַניסלאוו ווילק, וועלכע האבען מיט ספּרענזשינעס צושלאָגען דעם עלטערן פאָסטערונקאווי פעלקאָ און לענטקאָווסקי.

דאס קריין-געריכט האט זיי פערמשפט דערפאר אויף 8 חדשים תפיסה און אבצולעגען דאס אויספיהרען די שטראָף.

אָנזאָג פון קאָמבאַטאַנטען און רעזערוויסטען!

אייער ליסטע, אויף וועלכער עס פיגורירען די בעקאַנטע אָנפיהרער פון דער היגער קאָמבאַטאַנטען-בעוועגונג ד״ר טאָרבעטשקאָ, יעקב קראָמאָלאָווסקי, מ. בראַפּאָרט, ג. זילבערשאַץ א. אנד. איז די ליסטע נומער 12

קאָמבאַטאַנטען, שטימט דעריבער און אַגיטירט פאר דער ליסטע 12.

אָנזאָג בריח החיל!

שבת, דעם 5 ד.ח. 4 נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון בית״ר, אַלעע 40 אַן׳אויסערגעוועהנליכע זביורקע פון אַלע מיטגלידער געווידמעט די וואָהל-אַקציע צו דער קהלה. אַלע מיטגלידער מוזען אומבעדינג אנוועזענד זיין.

עמענטליכער פּראָטעסט פון טשענסטאָכאָווער ראַבינאַט.

מיט עטליכע טעג צוריק איז פערשפּרייט געווארען אין אונזער שטאָדט א וואָהל אויפרוף פון די וויערושאָווער חסידים (ליסטע נר. 6) אונטער׳ן קעפּיל: „צו אַלע רעליגיעזע יודען אין טשענסטאכאוו״, וועלכער ענטהאַלט בייזוויליגע און אומגעלומפּערטע רכילות בנוגע דעם ראַבינאַט.

מיר דריקען דעריבער אויס אונזער שאַרפסטען פּראָטעסט געגען די פאָרשטעהער פון דער ליסטע נר. 6, וועלכע ערלויבען זיך אויף א העכסט אונדערלאָזבאַרען אופן אריינצוציהען אין וואָהל-קאַמף צו דער קהלה די העכסטע היגע רעליגיעזע אינסטיטוציע און ברענגען דאָדורך צו בזיון התורה און דאס נאך מצד מענשען, וועלכע האלטען זיך פאר פערטיידיגער פון דער תורה.

בית דין צדק דפה.

Koncesjonowane

Kursy Buchalteryjno - Handlowe

prowadzone od 1915 roku pod kier.

R. GERMAN-SZUMACHEROWEJ

kształcą zawodowo na:

buchalterów, korespondentów, stenografów, maszynistów.

Wykłady odbywają się zbiorowo i indywidualnie.

Kończącym wydaje się świadectwa.

Zapisy na rok szkolny 1936-37 przyjmuje Kancelarja Kursów: ul. Dąbrowskiego 11, FRONT, PARTER, Telefon 22-75.

Tamże I-a szkoła pisania na maszynach, nauka na maszynach do liczenia i na powielaczach.

Zatwierdzone przez Kuratorjum O. S Krakowskiego.

Pryw. Kursy Dokształcające Gimnazjalne

przyjmuje zapisy kandydatów(ek)

KURS JEDNEJ KLASY TRWA 5 MIESIĘCY.

Przygotowuje się z zakresu wszystkich klas gimnazjum (matury) oraz do egzaminów wstępnych do szkół średnich

Opłata miesięczna bardzo niska.

Na Kursach uczą dyplomowani profesorowie miejscowych szkół średnich. Nauka w godzinach wieczornych.

Kancelarja czynna codziennie od 11—1 przed poł. i od 3—7 wiecz. Kilińskiego 9 m. 16.

אַכטונג קאָמבאַטאַנטען און רעזערוויסטען!

די פערוואַלטונג פון קאָמבאַטאַנטען-פעראיין, אַלעע 16, מאַכט בעקאַנט, אַז לויט א בעשלוס פון דער פערוואַלטונג פון 1 סעפּטעמבער ד.י. איז דער ה׳ חיים פוייערמויינער אָבגעשטעלט געווארען פון זיין טעטיגקייט אין אונזער פעראיין, צוליב דעם דיסציפּלין-ברוך און זיין נישט-טאַקטישער האַנדלונג.

פערוואַלטונג פון קאָמבאַטאַנטען-פעראיין, אַלעע 16.

Farbarnia i prainia chemiczna „KRYSTAŁ"

ul. Berka Joselewicza 2.

Filja: Warszawska 37.

מיר נעמען אָן צו וואַשען קראַגענס מיט לאַנג-דויערענדען שפּיגעל-גלאַנץ ווי אויך כעמיש צו רייניגען און פאַרבען אַלערערט קליידונג.

ספּעציאַליטעט:

1) פאַרבען לעדערנע קורטקעס

2) דעטאַשירען (אַרויסנעמען פלעקען אָהן וואַשען).

אַכטונג: פלעקען ווערען אַרויסגענומען אויפ׳ן אָרט.

SZKOŁA TAŃCÓW baletm. Kosteckiego w lokalu własnym ul. Waszyngtona № 6.

KINO „EDEN".

היינט — דער גרעסטער שלאָגער!

METROPOLITAN

רעזשי: ריישאַרד באָלעסלאַווטסקי

אין דער הויפּט-ראָל — דער גרעסטער וועלט-באַריטאָן

לאָורענס טיבעט.

Kino „LUNA"

היינט — דער שענסטער פוילישער פילם!

MAŁY MARYNARZ

מיט מאַריאַ באָגדאַ, בראָניעוויטש א. א.

נדבות פאר „תומכי עניים״.

פריידיל שאַיאַ צו דער יאהרצייט פון איהר מאַן — 10 קילאָ ברויט.

משה שידלאָווסקי צום געבורט פון זיין זוהן 10 קילאָ ברויט.

Redaktor i wydawca: B. Bocian

Druk. B. Bocian, Aleja 5